

Psychologie

**Tilburg School of Social and Behavioral Sciences,
Tilburg University**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q 313

© 2012 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleiding Psychologie en de masteropleidingen Psychologie en Geestelijke Gezondheid en Social Psychology van Tilburg University.....	5
Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	6
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	6
Samenstelling van de commissie	6
Werkwijze van de commissie.....	7
Bijzonderheden van het bezoek aan Tilburg University	8
Samenvattend oordeel van de commissie.....	10
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	14
Bijlagen.....	35
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	37
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	41
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	45
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	49
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	51
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	59
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	63
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	67
Bijlage 8b: Commissiesamenstelling Psychologie 2012	71

Dit rapport is vastgesteld op 29 juni 2012

Rapport over de bacheloropleiding Psychologie en de masteropleidingen Psychologie en Geestelijke Gezondheid en Social Psychology van Tilburg University

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Psychologie

Naam van de opleiding:	Psychologie
CROHO-nummer:	56604
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	differentiaties Psychologie en Gezondheid en Psychologie en Maatschappij
Locatie(s):	Tilburg
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2013

Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid

Naam van de opleiding:	Psychologie en Geestelijke Gezondheid
CROHO-nummer:	60076
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	3 tracks: Klinische Psychologie, Kinder- en Jeugdpsychologie, Forensische Psychologie
Locatie(s):	Tilburg
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2013

Masteropleiding Social Psychology

Naam van de opleiding:	Social Psychology
CROHO-nummer:	60077
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	3 tracks: Social Psychology, Economic Psychology en Work & Organizational Psychology
Locatie(s):	Tilburg
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2013

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Tilburg University
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	aangevraagd

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De beoordeling van de *bacheloropleiding Psychologie*, van de *masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid* en van de *masteropleiding Social Psychology* van Tilburg University valt binnen de clusterbeoordeling Psychologie, waarvoor in 2012 in totaal 27 opleidingen worden beoordeeld. De commissie voor de clusterbeoordeling bestond uit:

- prof. dr. W.T.A.M. (Walter) Everaerd, emeritus hoogleraar Klinische Psychologie, Universiteit van Amsterdam (voorzitter);
- dr. G. (Gezinus) Wolters, Universitair Hoofddocent, Universiteit Leiden;
- prof. dr. E. (Eddy) Van Avermaet; hoogleraar Sociale en Culturele Psychologie, KU Leuven;
- prof. dr. M.W. (Maurits) van der Molen, hoogleraar Ontwikkelingspsychologie, Universiteit van Amsterdam;
- prof. dr. G. (Gellof) Kanselaar, emeritus hoogleraar Onderwijspsychologie, Universiteit Utrecht;
- prof. dr. M.J.M. (Maarten) van Son, emeritus hoogleraar klinische psychologie, Universiteit Utrecht;
- dr. R. (Riël) Vermunt, visiting professor University Skövde Zweden (1996 - 2002) en Associate Director / member Board International Center for Social Justice Research, Leiden / Trier (1989 – 2002);
- E.A. (Elke) Schoneveld BSc, student research master Behavioural Science, Radboud Universiteit;
- L.C. (Lauren Catherine) Koetzier, student bacheloropleiding Psychologie, Vrije Universiteit Amsterdam;
- A.W.F. (Diana) Coppens BSc, student research master Psychology, Universiteit Leiden;
- A.L. (Abigaël) Herschberg BSc, student masteropleiding Gezondheidszorgpsychologie, Universiteit van Amsterdam.

De Curricula Vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Voor ieder bezoek werd op basis van expertise en beschikbaarheid, en het voorkomen van eventuele belangenconflicten, een (sub)commissie samengesteld, bestaande uit vijf commissieleden.

Werkwijze van de commissie

Algemeen

Coördinator van de clustervisitatie Psychologie was mw. drs. M.M. Frederik, medewerker van QANU. Voor ieder bezoek was een projectleider aangewezen. De projectleiders speelden een belangrijke rol in het bewaken van de consistentie, door na afloop van elk bezoek een samenvatting van de belangrijkste bevindingen van de commissie aan de commissieleden en de projectleiders te sturen. De coördinator was aanwezig bij de eindvergadering van de bezoeken, enerzijds om de bevindingen van de voorgaande bezoeken in te brengen, en anderzijds om de commissie te attenderen op haar wijze van oordelen. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de projectleiders om de beoordelingen op elkaar af te stemmen.

Voorbereiding

Op 21 februari 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd het Domeinspecifieke Referentiekader Psychologie besproken. Dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 2 van dit rapport.

Bij ontvangst van de zelfstudies van een universiteit werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de zelfstudies in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden die deelnamen aan het betreffende bezoek. De commissieleden lazen de zelfstudies en formuleerden vragen die aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen tot een document. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleidingen toegestuurd met het verzoek om een reactie. Naast de zelfstudies lazen de commissieleden gezamenlijk minimaal vijftien scripties per opleiding.

Visitatiebezoeken

Tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek werd de visitatie concreet voorbereid. Tijdens het bezoek zelf is gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, het opleidingsmanagement, studenten, docenten, alumni, de opleidingscommissie en de examencommissie. Daarnaast werd per opleiding gesproken met student- en docentvertegenwoordigers van de beoordeelde opleidingen.

Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaren gesproken en met docenten en begeleiders van beide opleidingen. Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft het laatste deel van het bezoek gebruikt voor de voorbereiding op de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van elk bezoek heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie gepresenteerd. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en een aantal eerste indrukken per opleiding.

Beslisregels

De visitatie is uitgevoerd conform de beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs van de NVAO (versie van november 2011). In dit accreditatiestelsel is zowel voor de beoordeling op standaardniveau als voor de algemene conclusie over de opleiding als geheel een vierpuntsschaal voorgeschreven (onvoldoende, voldoende, goed, excellent).

De commissie heeft de beoordelingsschalen van de NVAO gevolgd. Deze zijn:

- de beoordeling ‘onvoldoende’ wijst erop dat een standaard, of de opleiding, niet aan de gangbare basiskwaliteit voldoet en op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen vertoont;
- de beoordeling ‘voldoende’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en over de volle breedte een acceptabel niveau vertoont;
- de beoordeling ‘goed’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit;
- de beoordeling ‘excellent’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit en als een (inter)nationaal voorbeeld geldt.

Uitgangspunt van de beoordeling is ‘voldoende’, waarbij de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gestelde criteria. In de ogen van de commissie kan zij het oordeel ‘voldoende’ toekennen, ook wanneer zij kritische opmerkingen heeft gemaakt. Het is dan wel noodzakelijk dat tegenover de kritische opmerkingen positieve observaties staan.

Rapportages

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie, per instelling, een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is dit aan de betrokken faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Bijzonderheden van het bezoek aan Tilburg University

Het bezoek van de visitatiecommissie Psychologie aan de Tilburg School of Social and Behavioral Sciences van Tilburg University vond plaats op 26 en 27 maart 2012. Een overzicht van het bezoekprogramma is opgenomen als Bijlage 6 bij dit rapport. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt.

De commissie die de *bacheloropleiding Psychologie*, de *masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid* en de *masteropleiding Social Psychology* van Tilburg University beoordeelde, bestond uit:

- prof.dr. W.T.A.M. Everaerd, voorzitter;
- dr. G. Wolters;
- prof. Dr. E. Van Avermaet;
- prof.dr. G. Kanselaar;
- A.L. Herschberg BSc.

De commissie werd ondersteund door drs. L. van der Grijsparde, die optrad als projectleider/secretaris.

Het College van Bestuur van Tilburg University en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de drie genoemde opleidingen.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van de opleiding heeft de commissie voorafgaand en tijdens de visitatie meerdere producten beoordeeld. Om het gerealiseerde eindniveau van de drie opleidingen te bepalen, hebben de voorzitter en coördinator van de visitatiecommissie 45 theses geselecteerd. De theses werden aselekt gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studie jaren. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers en een evenredige verdeling over de verschillende specialisaties.

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie over de *bacheloropleiding Psychologie*, de *masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid* en de *masteropleiding Social Psychology* van Tilburg University. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit het zelfevaluatie-rapport met bijlagen, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde theses en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de drie opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleidingen voldoen aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor de bacheloropleiding en de beide masteropleidingen als **voldoende**.

In de *bacheloropleiding Psychologie* ligt het accent op het verwerven van kennis, inzichten en vaardigheden die verband houden met de grondslagen van de academische psychologie. De student maakt kennis met de voor de psychologie kenmerkende diversiteit van inhoud, opvattingen, gezichtspunten en benaderingen. Het doel is dat studenten niet alleen een beeld verwerven van wat het psychologische wetenschapsveld inhoudt en hoe dit is gestructureerd, maar dat zij zich ook een goede voorstelling vormen van de specialisatiemogelijkheden van de psychologiestudie op masterniveau en van de professionele en/of academische perspectieven die daarmee samenhangen.

De *masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid* leidt psychologen op die kennis en vaardigheden hebben op het gebied van diagnostiek en behandeling van kinderen, jeugdigen en volwassenen met uiteenlopende geestelijke gezondheidsproblematiek.

De *masteropleiding Social Psychology* richt zich in het bijzonder op de manier waarop mensen beslissingen nemen in een sociale context en hoe theoretische inzichten vertaald kunnen worden naar de praktijk. Het centraal stellen van besluitvormingsprocessen past volgens de opleiding goed bij de focus van Tilburg University omdat deze universiteit gespecialiseerd is in de mens en maatschappijwetenschappen.

De bachelor- en masteropleidingen vertalen deze doelen in eindkwalificaties. Zij maken volgens de commissie een helder beredeneerde keuze voor een verdeling van de eindkwalificaties in kennis en inzicht, toepassing van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden. De voorgeschreven inhoudelijke componenten uit het domeinspecifiek referentiekader van de Kamer voor Psychologie komen zichtbaar terug in de eindkwalificaties van de opleidingen.

De eindkwalificaties van de *bacheloropleiding Psychologie* zijn van het bachelorniveau zoals gedefinieerd in de Dublin-descriptoren. De bacheloropleiding dwingt de studenten tot een relatief vroege specialisatie, zodat zij zich al in de bachelorfase kunnen specialiseren en zich kunnen voorbereiden op de arbeidsmarkt, waarbij de wetenschappelijke vorming de basis is.

De eindkwalificaties van de masteropleidingen zijn van het masterniveau zoals gedefinieerd in de Dublin-descriptoren en sluiten logisch aan op de eindkwalificaties van de bacheloropleiding. De beide masteropleidingen hebben een herkenbaar eigen karakter. Uit de eindkwalificaties van de *masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid* spreekt dat de

opleiding onder andere voorbereidt op toelating tot de post-initiële opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog (GZ-opleiding). De *masteropleiding Social Psychology* focust voornamelijk op sociale besluitvormingsprocessen. Deze unieke invulling spreekt niet zozeer uit de eindkwalificaties, maar blijkt meer uit de specifieke invulling van het onderwijsprogramma, onder andere door de keuze voor een track Economische Psychologie en een focus op besluitvormingsprocessen in alle drie de tracks.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor de bacheloropleiding en de beide masteropleidingen als **voldoende**.

De commissie stelt vast dat de eindkwalificaties van de drie opleidingen adequaat vertaald zijn in de onderwijsprogramma's en dat er voldoende aandacht is voor onderwijs gericht op wetenschappelijke en academische vorming. De voorzieningen zijn adequaat om studenten te trainen op het gebied van (klinische) vaardigheden. De kwaliteit van de staf is voldoende, maar de stafomvang heeft geen gelijke tred gehouden met het groeiend aantal studenten. De commissie constateert dat het wenselijk is dat de norm voor onderwijstijd van stafleden wordt verhoogd en (daarmee) de staf-studentratio verlaagd, maar stelt tegelijkertijd vast dat de stafomvang op dit moment geen onacceptabele negatieve invloed heeft op de onderwijskwaliteit. De commissie oordeelt dat er onder andere middels onderwijsbeoordelingen zicht bestaat op de kwaliteit van het onderwijs en mogelijkheden tot verbetering worden gesignaleerd en doorgevoerd.

Bacheloropleiding Psychologie

De bacheloropleiding kent volgens de commissie een logische opbouw van oriëntatie naar specialisatie. Mede door de keuze voor de specialisatie *Psychologie en Gezondheid* of voor de specialisatie *Psychologie en Maatschappij* bereidt de bacheloropleiding de studenten voldoende voor op de masteropleidingen. De kwaliteit en omvang van de inleidingen in de deelgebieden cognitieve psychologie (functieleer) en cognitieve neurowetenschap (biopsychologie) en de aandacht die wordt besteed aan de vaardigheid om experimenteel en gecontroleerd empirisch gedragsonderzoek uit te voeren is minimaal, doch voldoende.

Er is een groeiende aandacht voor een intensiverende en activerende inrichting van het onderwijs in de bacheloropleiding. De commissie acht dit ook nodig en constateert dat de opleiding hiermee op de goede weg is.

Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid

Deze masteropleiding bouwt inhoudelijk voort op de specialisatie *Psychologie en Gezondheid* uit de *bacheloropleiding Psychologie*. In deze masteropleiding krijgen studenten de mogelijkheid om kennis, inzicht en vaardigheden te verwerven die nodig zijn om als basispsycholoog aan de slag te gaan binnen het werkveld van de GGZ, jeugd- of forensische zorg en om te voldoen aan de eisen die nodig zijn om in aanmerking te komen voor de postmaster opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog. Het programma is zodanig opgezet dat alle facetten die van belang zijn voor een wetenschappelijk opgeleide psycholoog voldoende aan bod komen.

Studenten volgen een intensief doch studeerbaar programma waarbij zij werken aan een aantal programmaonderdelen tegelijk. Studenten komen in voldoende mate in aanraking met de beroepspraktijk. De verplichte stage kent daarnaast voldoende omvang en diepgang, waarbij in het Masterstagepracticum de verbinding tussen theorie en praktijk wordt gelegd. Het Masterstagepracticum is doelmatig, maar kent een minder intensieve inrichting dan gewenst.

Masteropleiding Social Psychology

Deze masteropleiding bouwt inhoudelijk voort op de specialisatie *Psychologie en Maatschappij* uit de *bacheloropleiding Psychologie*. Studenten specialiseren zich in één van de drie aangeboden tracks: *Social Psychology*, *Economic Psychology of Work & Organizational Psychology*.

Het jaar is verdeeld in vier blokken. In de eerste twee blokken volgen de studenten vier vakken van de gekozen track. Daarnaast volgen de studenten het basisvak Research Methods in the Wild. In deze cursus wordt expliciet aandacht besteed aan het doen van onderzoek. Dit onderdeel kan volgens de commissie beter in de opleiding worden geïntegreerd om zo optimaal de verbinding tussen onderzoeksmethoden en het overige onderwijs te leggen.

De commissie is zeer positief over de inrichting van de cursussen, waar de bijeenkomsten vooral bestaan uit het lezen en bediscussiëren van artikelen en presentaties. Door het geringe aantal studenten in deze opleiding zijn de werkgroepen automatisch relatief klein en interactief.

In blok 3 en blok 4 werken de studenten aan de Master's Thesis en kiezen de studenten voor een keuzevak of een stage. De commissie adviseert de opleiding om de stage verplicht te stellen en stelt met genoegen vast dat de opleiding dit overweegt.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor de bacheloropleiding en de beide masteropleidingen als **voldoende**.

In alle opleidingen zijn de gehanteerde toetsen van voldoende niveau. Er wordt binnen de opleidingen adequaat getoetst of de studenten de leerdoelen van programmaonderdelen hebben gerealiseerd. Daarnaast wordt de kwaliteit van de toetsing geborgd door de recent ingevoerde 'peer review' waarbij een collega de kwaliteit van een samengestelde toets controleert. Het is duidelijk hoe docenten tot een beoordeling komen.

De gezamenlijke examencommissie van de opleidingen van de Tilburg School of Social and Behavioral Sciences is zich bewust van de taken die de nieuwe wetgeving voorschrijft, maar anticipeert hier niet voortvarend op. Het toezicht op de kwaliteit van toetsen en scripties zou kunnen worden verscherpt volgens de commissie, waarbij de pilot die dit jaar gestart wordt om de kwaliteit van toetsen te meten een goede eerste aanzet is.

De *masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid* kent zoals vermeld een omvangrijke stage. De formatieve en summatieve toetsing van deze stage is zorgvuldig opgezet, waarbij ook rekening wordt gehouden met persoonlijke leerdoelen van de studenten. De opleiding is in staat om vast te stellen of de studenten voldoen aan de gestelde doelen voor de stage.

De commissie heeft een steekproef genomen uit de recente afstudeerwerken en deze bestudeerd. De commissie is overtuigd van het niveau van de afgestudeerden. In de Bachelor's Theses vanaf 2010 is goed terug te zien dat de studenten een gedegen methodische aanpak van literatuurstudie leren toepassen. De studenten behandelen en bespreken op systematische wijze de literatuur. De cijfers van de Master's Theses zijn aan de hoge kant maar wijken niet onacceptabel af van de oordelen van de commissieleden. De *bacheloropleiding Psychologie* heeft in het afgelopen jaar een versterking gerealiseerd van de inhoudelijke borging van het afstudeerniveau door het instellen van een tweede beoordelaar.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Psychologie

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende

Algemeen eindoordeel	voldoende
----------------------	-----------

Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende

Algemeen eindoordeel	voldoende
----------------------	-----------

Masteropleiding Social Psychology

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende

Algemeen eindoordeel	voldoende
----------------------	-----------

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 29 juni 2012

---

prof.dr. W.T.A.M. Everaerd

---

drs. L. van der Grijspaarde

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In de *bacheloropleiding Psychologie* ligt het accent op het verwerven van kennis, inzichten en vaardigheden die verband houden met de grondslagen van de academische psychologie. De student maakt kennis met de voor de psychologie kenmerkende diversiteit van inhoud, opvattingen, gezichtspunten en benaderingen. Het doel is dat studenten niet alleen een beeld verwerven van wat het psychologische wetenschapsveld inhoudt en hoe dit is gestructureerd, maar dat zij zich ook een goede voorstelling vormen van de specialisatiemogelijkheden van de psychologiestudie op masterniveau en van de professionele en/of academische perspectieven die daarmee samenhangen. Met het bachelordiploma kunnen afgestudeerden volgens het zelfevaluatierapport in beginsel beroepen vervullen waarvoor een wetenschappelijke opleiding in de psychologie vereist is of dienstig kan zijn. De ervaring van de opleiding met de afgestudeerde bachelorstudenten laat echter zien dat de overgrote meerderheid de studie voortzet met een aansluitende masteropleiding.

De *masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid* leidt psychologen op die kennis en vaardigheden hebben op het gebied van diagnostiek en behandeling van kinderen, jeugdigen en volwassenen met uiteenlopende geestelijke gezondheidsproblematiek. Centraal in de opleiding staat theoretische verdieping, diagnostiek en behandeling van kind, jeugdige en/of volwassene met betrekking tot psychologische problemen, cognitieve stoornissen en problemen in de levenssfeer. In de opleiding staat het biopsychosociale uitgangspunt centraal, waarbij observatie en analyse van intra- en interpersoonlijke processen en gedrag in samenhang met biologische aspecten en de sociale en fysieke context worden bestudeerd. In tegenstelling tot de problematiek die centraal staat in de (tweejarige) masteropleiding *Medische Psychologie*, met het accent op de somatische gezondheidszorg, ligt hier de nadruk op de geestelijke gezondheidszorg van zowel kinderen en jeugdigen, volwassenen en ouderen en forensische groepen. De opleiding kiest er bewust voor om studenten met deze masteropleiding zo adequaat mogelijk voor te bereiden op het klinische werkveld van de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ), jeugdzorg en forensische zorg, waar zowel theoretische verdieping als ook klinische vaardigheden van belang zijn.

De sociale psychologie richt zich op de wetenschappelijke bestudering van de cognitieve, affectieve en motivationele aspecten van menselijk gedrag in sociale contexten. De *masteropleiding Social Psychology* richt zich hierbij in het bijzonder op de manier waarop mensen beslissingen nemen en hoe theoretische inzichten vertaald kunnen worden naar de praktijk. Een eerste reden van de opleiding voor deze keuze is volgens het zelfevaluatierapport dat alledaags gedrag vaak wordt gezien vanuit een normatief model (de rationele keuze theorie) en dat sociaal-psychologische theorieën hier een goede aanvulling op zijn. Een tweede reden is dat studenten hierdoor goed leren communiceren met (bedrijfs)economen, organisatiewetenschappers en sociologen, die ook vaak werken vanuit een

besluitvormingsmodel. Dit is vooral nuttig voor het werken in een multidisciplinaire organisatie. Het centraal stellen van besluitvormingsprocessen past volgens de opleiding goed bij de focus van Tilburg University op de mens en maatschappijwetenschappen.

De hierboven beschreven doelen van de bacheloropleiding en de twee masteropleidingen zijn per opleiding adequaat vertaald in eindkwalificaties, waarbij de commissie opmerkt dat de focus van de *masteropleiding Social Psychology* op sociale besluitvormingsprocessen niet zozeer spreekt uit de eindkwalificaties maar meer uit de specifieke invulling van het onderwijsprogramma, onder andere door de keuze voor een track Economische Psychologie en een focus op besluitvormingsprocessen in alle drie de tracks. Hierop wordt nader ingegaan onder standaard 2.

De eindkwalificaties van de drie opleidingen zijn geclusterd naar kennis en inzicht, toepassing van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden. In bijlage 3 is een volledig overzicht opgenomen van de eindkwalificaties. De eindkwalificaties sluiten aan bij het bachelor- en masterniveau zoals beschreven in de Dublin descriptoren. De commissie stelt vast dat de opleiding bij het formuleren van de eindkwalificaties gebruik heeft gemaakt van het meest recente domeinspecifiek referentiekader van de bachelor- en masteropleidingen psychologie in Nederland. De kamer Psychologie van de VSNU heeft dit referentiekader in november 2010 vastgesteld.

Overwegingen

De bachelor- en masteropleidingen maken volgens de commissie een helder beredeneerde keuze voor een verdeling van de eindkwalificaties in kennis en inzicht, toepassing van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden. De voorgeschreven inhoudelijke componenten uit het domeinspecifiek referentiekader komen zichtbaar terug in de eindkwalificaties van de opleidingen.

De eindkwalificaties van de *bacheloropleiding Psychologie* zijn volgens de commissie van het bachelorniveau zoals gedefinieerd in de Dublin descriptoren. De bacheloropleiding biedt de mogelijkheid tot specialisatie, zodat studenten zich al in de bacheloropleiding kunnen specialiseren en zich kunnen voorbereiden op de arbeidsmarkt, waarbij de wetenschappelijke vorming de basis is voor de praktijk.

De eindkwalificaties van de masteropleidingen zijn van het masterniveau zoals gedefinieerd in de Dublin descriptoren en sluiten logisch aan op de eindkwalificaties van de bacheloropleiding, stelt de commissie vast. De beide masteropleidingen hebben een herkenbaar eigen karakter. Uit de eindkwalificaties van de *masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid* spreekt dat de opleiding onder andere voorbereidt op toelating tot de post-initiële opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog (GZ-opleiding). De *masteropleiding Social Psychology* focust voornamelijk op sociale besluitvormingsprocessen. De commissie constateert dat deze unieke invulling niet zozeer spreekt uit de eindkwalificaties, maar meer blijkt uit de specifieke invulling van het onderwijsprogramma, onder andere door de keuze voor een track Economische Psychologie en een focus op besluitvormingsprocessen in alle drie de tracks.

Conclusie

Bacheloropleiding Psychologie: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Social Psychology: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Bij deze standaard wordt eerst inzicht gegeven in de vertaling van de eindkwalificaties in de onderwijsprogramma's. Vervolgens wordt een toelichting gegeven op de curricula en de onderwijsleeromgeving van de drie opleidingen. Ten slotte komt het onderwijsgevend personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen aan bod.

Vertaling eindkwalificaties

De commissie is nagegaan of de eindkwalificaties van de opleidingen adequaat vertaald worden in het onderwijs. Hiertoe heeft de commissie ten eerste de matrices bestudeerd waarin de drie opleidingen de eindkwalificaties in relatie tot de afzonderlijke programmaonderdelen presenteert. Per programmaonderdeel is aangegeven welke eindkwalificaties (eventueel verdiepend of verbredend) aan bod komen. Ter verificatie van de gegevens in de matrices heeft de commissie deze met de docenten van de drie opleidingen doorgesproken. De commissie stelt vast dat de opleidingen een aantal eindkwalificaties in de matrices aan te veel programmaonderdelen heeft gekoppeld. De opleidingen kunnen niet aantonen dat de betreffende eindkwalificaties daadwerkelijk in al deze programmaonderdelen worden getoetst. De commissie stelt op basis van de matrices vast dat hoewel de opleidingen een goede aanzet hebben gegeven, zij hiermee niet sluitend aantonen dat de eindkwalificaties adequaat vertaald worden in het onderwijs.

In de elektronische studiegids hebben de opleidingen voor ieder programmaonderdeel doelstellingen geformuleerd. Deze zijn volgens de commissie niet eenduidig en de koppeling met de eindkwalificaties wordt niet zichtbaar gemaakt.

De commissie heeft, naast het bestuderen en bespreken van de matrices en doelstellingen, de onderwijsprogramma's van de opleidingen grondig bestudeerd en besproken met docenten en studenten. Hieruit maakt de commissie op dat de programma's van de bacheloropleiding en de beide masteropleidingen in de praktijk de studenten in staat stellen om de eindkwalificaties te bereiken. De commissie heeft hierbij enkele opmerkingen over de deelgebieden in de *bacheloropleiding Psychologie*. De commissie acht de kwaliteit en omvang van de inleidingen in de deelgebieden cognitieve psychologie (functieleer) en cognitieve neurowetenschap (biopsychologie) voldoende. Zij wil er echter op wijzen dat de aandacht voor deze deelgebieden minimaal is in vergelijking met de aandacht voor sociale psychologie en in het bijzonder klinische psychologie en zeker niet minder mag worden om een voldoende niveau te garanderen voor de beoogde eindkwalificatie betreffende kennis van en inzicht in de grondslagen van de academische psychologie. Dit geldt eveneens voor de aandacht die in het programma wordt besteed aan de vaardigheid om experimenteel gecontroleerd empirisch gedragsonderzoek uit te voeren.

Curricula

De curricula van de drie opleidingen worden apart van elkaar beschreven.

Bacheloropleiding Psychologie

Eerst wordt de opbouw en de samenhang van het curriculum van de bacheloropleiding besproken. Daarna komt de wetenschappelijke oriëntatie van het programma en de beroepsgerichtheid aan bod.

Opbouw en samenhang curriculum

Het programma van de bacheloropleiding is opgenomen in Bijlage 4. In het programma zijn basisvakken, cursussen in toepassingsgebieden, methodecursussen, steunvakken en vaardigheidskursussen opgenomen.

Het eerste jaar is vooral oriënterend en selecterend van aard en is voor alle studenten gelijk. In vier blokken zijn dertien basisvakken geprogrammeerd, variërend van 2 EC tot 6 EC. In het tweede jaar ligt het accent op verdieping van de basisvakken, methoden en technieken en beroepsvaardigheden. Ook doen de tweedejaars studenten een groepsonderzoek via het Practicum psychologisch onderzoek. Al in het tweede jaar kiezen zij voor de specialisatie *Psychologie en Gezondheid* of voor de specialisatie *Psychologie en Maatschappij*. Deze specialisaties omvatten in het tweede jaar twee cursussen van ieder 6 EC. De specialisatie *Psychologie en Gezondheid* bereidt voor op de eenjarige masteropleiding *Psychologie en Geestelijke Gezondheid* dan wel de tweejarige masteropleiding *Medische Psychologie*. Het programma is zo samengesteld dat tezamen met het programma van de masteropleiding kan worden voldaan aan de instroomeisen van de GZ-opleiding. De specialisatie *Psychologie en Maatschappij* bereidt voor op de aansluitende masteropleiding *Social Psychology*. Zowel de specialisatie *Psychologie en Maatschappij* als de specialisatie *Psychologie en Gezondheid* bereiden voor op de tweejarige *Research-masteropleiding*. Studenten spraken zich tegen de commissie positief uit over deze vroege specialisatie. Zij gaven aan dat zij voldoende zijn voorbereid om een beredeneerde keuze te kunnen maken.

In het derde jaar volgt de student vier cursussen van 6 EC in de gekozen specialisatie. Verder volgt de student drie verplichte vakken van 6 EC en schrijft de student een thesis (12 EC) over een thema dat past binnen zijn of haar specialisatie. In het tweede semester van jaar 3 is ruimte geroosterd voor een keuzevak. Het keuzevak kan ingevuld worden met een cursus van 6 EC op het niveau van het tweede/derde jaar van een willekeurige bacheloropleiding. De opleiding biedt vier keuzevakken aan.

De commissie stelt vast dat de bacheloropleiding een logische opbouw van oriëntatie naar specialisatie kent en voldoende voorbereid op de verschillende masteropleidingen, waarbij de commissie de opleiding adviseert om de opmerkingen in de vorige paragraaf 'Vertaling Eindkwalificaties' over de aandacht van de opleiding voor verschillende deelgebieden in het oog te houden.

Wetenschappelijke oriëntatie en beroepsgerichtheid

De commissie stelt vast dat de opleiding de relatie tussen onderwijs en wetenschappelijk onderzoek legt. In de inhoudelijke vakken worden kerntheorieën, posities en onderzoeksresultaten van wetenschapsgebieden besproken, mede aan de hand van de literatuur. Daarnaast wordt aan het begin van het eerste jaar aandacht besteed aan de ontwikkeling van academische vaardigheden zoals het doen van een literatuurstudie, het analyseren van wetenschappelijke artikelen, rapporteren en een wetenschappelijk essay schrijven. In het eerste jaar worden verder inleidende cursussen gegeven op het gebied van methodenleer en statistiek.

De studenten volgen vijf programmaonderdelen Methoden en Technieken van in totaal 28 EC. Daarnaast verrichten studenten een empirisch onderzoek in het Practicum psychologisch onderzoek (6 EC) in groepen van maximaal vier studenten. De studenten doorlopen hierbij volgens het zelfevaluatierapport de gehele empirische cyclus. Zij worden begeleid door docenten/onderzoekers en promovendi die allen actief bij het onderzoeksonderwerp betrokken zijn.

Tijdens het bezoek gaven derdejaars studenten aan de commissie aan dat zij zich voldoende toegerust voelen voor het doen van zelfstandig onderzoek op bachelorniveau. Echter, uit onderwijsbeoordelingen en uit gesprekken met docenten en studenten is het de commissie gebleken dat twee van de vijf programmaonderdelen Methoden en Technieken het afgelopen jaar niet goed hebben gefunctioneerd. De opleiding heeft hier aandacht voor; de inhoud van de programmaonderdelen is aangepast en één van de docenten is vervangen. De commissie heeft er vertrouwen in dat het onderwijs in methoden en technieken vanaf het aanstaande studiejaar weer van voldoende niveau zal zijn. Ook heeft de commissie geconstateerd dat de opleiding docenten stimuleert om in de overige programmaonderdelen aandacht te besteden aan methoden en technieken. Zichtbaar is dat dit gebeurt, hoewel studenten dit niet altijd herkennen. De commissie ondersteunt het voornemen van de opleiding om de inbedding van het onderwijs in methoden en technieken in het overige onderwijs te versterken.

De opleiding is volgens de commissie voldoende beroeps- en praktijkgericht. In diverse programmaonderdelen wordt de koppeling tussen de theorie en de praktijk gelegd, stelt de commissie vast. Wel constateert de commissie dat eerstejaars studenten nog onvoldoende specifiek op de hoogte gebracht worden van de mogelijkheden in het toekomstige beroep. De commissie adviseert om aan de beroepspraktijk vooral in het eerste jaar meer expliciet aandacht te besteden, temeer omdat de studenten al in het tweede jaar een keuze voor een specialisatie moeten maken.

Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid

Eerst wordt de opbouw en de samenhang van het curriculum besproken. Daarna komt de wetenschappelijke oriëntatie van het programma en de beroepsgerichtheid aan bod.

Opbouw en samenhang curriculum

Het programma van de *masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid* is opgenomen in Bijlage 4. Na de bacheloropleiding kunnen studenten in deze masteropleiding kiezen uit drie tracks: *Kinderen en Jeugd*, *Klinische psychologie (Volwassenen en ouderen)* of *Forensische psychologie*.

De masteropleiding duurt één jaar, waarbij het onderwijs in twee semesters is verdeeld. In het eerste semester volgen de studenten twee programmaonderdelen van de gekozen specialisatie van ieder 6 EC. Daarnaast lopen de student vanaf oktober stage (18 EC) en volgen zij het masterstagepracticum (6 EC). Ook starten de studenten met de Master's Thesis (18 EC). Parallel aan stage en Master's Thesis worden vier semestercursussen aangeboden. Deze zijn verplicht voor alle studenten, ongeacht het werkveld waarin zij zich via stage en onderzoek willen specialiseren.

In de track *Kinderen en Jeugd* wordt volgens het zelfevaluatierapport in de inhoudelijke cursussen Infant Mental Health en Jeugdzorg aandacht besteed aan diagnostiek, behandeling en hulpverlening en zorg voor kinderen in verschillende leeftijdsfasen (zoals baby's, peuters, schoolkinderen en adolescenten) en worden de meest recente inzichten op het gebied van zorg voor jeugd behandeld. Hetzelfde geldt voor de cursussen Emoties: wetenschappelijke en klinische aspecten en Klinische psychologie van de track *Klinische psychologie*, waar de meest

voorkomende stoornissen worden behandeld vanuit een theoretisch kader en perspectief. In de inhoudelijke vakken Forensische psychologie en Forensische psychopathologie in de track *Forensische Psychologie* worden onderwerpen behandeld die het gehele terrein van de forensische zorg bestrijken.

In het tweede semester volgen de studenten van de tracks *Kinderen en Jeugd* en *Klinische Psychologie* het onderdeel Behandelmethoden (6 EC). De studenten van de track *Forensische Psychologie* volgen het onderdeel Forensische behandel- en zorgprogramma's (6 EC). Deze trackspecifieke cursussen hebben volgens het zelfevaluatie rapport een verdiepfunctie. De studenten krijgen een overzicht van de belangrijkste methoden die in het werkveld van de geestelijke gezondheidszorg worden gebruikt voor de behandeling van cliënten of patiënten.

De stage en een individueel uit te voeren empirisch onderzoek vormen de kernactiviteiten in de opleiding. Tijdens het studiejaar lopen studenten ten minste zes maanden stage bij een instelling in de (geestelijke) gezondheidszorg. De stage start idealiter per 1 oktober. Studenten zijn ten minste drie dagen per week in de stage-instelling aanwezig. De Master's Thesis is het verslag van een individueel, zelfstandig uit te voeren wetenschappelijk empirisch onderzoek. Dit wordt bij voorkeur uitgevoerd in de stage-instelling. In dat geval worden studenten geacht vier dagen per week op hun stageplaats aanwezig te zijn.

Het Masterstagepracticum dat plaatsvindt gedurende het hele masterjaar heeft de functie de studieactiviteiten van studenten te begeleiden en verbanden te leggen tussen de praktijk van de stage en de theorie uit de cursussen, alsook tussen stage, cursorisch onderwijs en empirisch onderzoek. Studenten komen in het practicum om de twee maanden bij elkaar en bereiden zich daar onder andere voor op de stage en op het formuleren van persoonlijke leerdoelen. Ook ethische aspecten worden behandeld. Studenten gaven aan de commissie aan dat zij het aantal bijeenkomsten van het Masterstagepracticum aan de lage kant vindt. Zij zouden het nuttig vinden vaker een bijeenkomst met elkaar te hebben. In het masterstagepracticum wordt volgens de commissie voldoende de verbinding gelegd tussen theorie en praktijk.

De commissie stelt vast dat de organisatie van de stages goed is geregeld via stagebureaus per track en via de begeleidende staf. Er is goed overleg met de stage-instellingen over de eisen en beperkingen van de stage, waardoor niet de wensen van de instellingen overheersen.

De commissie heeft het curriculum van de *masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid* bestudeerd en besproken met docenten en studenten en stelt vast dat het programma voldoende samenhangend is. De drie tracks hebben hun eigen aandachtsgebieden en focus maar door een identieke opzet waarbij diagnostiek, behandeling, organisatie en zorg aan bod komen, vormt het programma een geheel, stelt de commissie vast. Studenten krijgen de mogelijkheid om kennis, inzicht en vaardigheden te verwerven die nodig zijn om als basispsycholoog aan de slag te gaan binnen het werkveld van de GGZ, jeugd- of forensische zorg. Daarnaast kunnen de studenten voldoen aan de eisen die nodig zijn om in aanmerking te komen voor de postmaster opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog. Het programma is zodanig opgezet dat alle facetten die van belang zijn voor een wetenschappelijk opgeleide psycholoog voldoende aan bod komen.

Wetenschappelijke oriëntatie en beroepsgerichtheid

In het eerste semester besteedt de opleiding aandacht aan onderzoeksmethodologie en methoden van gegevensverzameling en -analyse. In de masterfase ligt volgens het zelfevaluatie rapport de nadruk op de toepassing van de in de bacheloropleiding opgedane kennis om degelijk praktijkonderzoek uit te kunnen voeren. Ook in de theoretische cursussen

wordt een beroep gedaan op wetenschappelijke vaardigheden en kennis van studenten. De opdrachten in de practica hebben betrekking op een systematische behandeling van wetenschappelijke literatuur en deelaspecten van onderzoek naar de biopsychosociale factoren die een rol spelen bij psychische aandoeningen van diverse aard bij zowel kinderen, jeugdigen, volwassenen en ouderen en de forensische populatie. De commissie stelt vast dat in de masteropleiding wordt voortgebouwd op het onderwijs in methoden en technieken dat studenten in de bacheloropleiding hebben gekregen. De wetenschappelijke oriëntatie van de opleiding is voldoende.

De commissie constateert dat studenten in de opleiding in voldoende mate in aanraking komen met de beroepspraktijk. Studenten spreken zich positief uit over bezoeken die zij brengen aan instellingen. Zo zijn de studenten van de track *Forensische Psychologie* van de het afgelopen jaar drie maal naar een TBS-kliniek geweest en hebben zij daar les gehad, met inbreng van TBS-patiënten.

Masteropleiding Social Psychology

Eerst wordt de opbouw en de samenhang van het curriculum besproken. Daarna komt de wetenschappelijke oriëntatie van het programma en de beroepsgerichtheid aan bod.

Opbouw en samenhang curriculum

Het programma van de Engelstalige masteropleiding *Social Psychology* is opgenomen in Bijlage 4. De opleiding bouwt inhoudelijk voort op de differentiatie Psychologie en Maatschappij uit de bacheloropleiding Psychologie. Studenten die niet de bacheloropleiding Psychologie van Tilburg University hebben gevolgd, worden geacht een vergelijkbare vooropleiding genoten te hebben. Dit wordt gecontroleerd door de examencommissie die advies kan vragen aan de opleidingsdirecteur.

De opleiding kent zoals aangegeven bij standaard 1 een unieke focus op social decision making waarbij zij zich in het bijzonder richt op de manier waarop mensen beslissingen nemen en op hoe theoretische inzichten vertaald kunnen worden naar de praktijk. Studenten specialiseren zich in één van de drie aangeboden tracks:

- De track *Social Psychology* geeft studenten de gelegenheid zich te verdiepen in het effect van sociale factoren (zoals contexten, afhankelijkheden en emoties) op individuele beslissingen en keuzegedrag;
- De track *Economic Psychology* geeft studenten de gelegenheid om zich te verdiepen in het keuzegedrag van consumenten;
- De track *Work & Organizational Psychology* geeft studenten de gelegenheid zich te verdiepen in het keuzegedrag van werknemers en management van organisaties.

Het jaar is verdeeld in vier blokken. In de eerste twee blokken volgen de studenten vier vakken van een gekozen specialisatie van 6 EC. Deze vakken geven een beeld van de specifieke specialisatie. Daarnaast volgen de studenten het basisvak Research Methods in the Wild van 6 EC. In blok 3 en blok 4 werken de studenten aan de Master's Thesis (24 EC) en kiezen de studenten voor een keuzevak of een stage van 6 EC.

De opleiding kent een sterke academische oriëntatie op de bestudering van economische en bedrijfsrelevante keuzeprocessen, stelt de commissie vast. Zij vindt de gekozen economische invalshoek interessant en onderscheidend.

Wetenschappelijke oriëntatie en beroepsgerichtheid

In de opleiding wordt aandacht besteed aan het doen van onderzoek in de cursus 'Research Methods in the Wild'. In dit vak wordt een aantal technieken besproken die in mindere mate aan bod komen in de reguliere bacheloropleiding Psychologie. Zo wordt ingegaan op het nut van focusgroepen, maar ook op het nut van secundaire data-analyse en het gebruik van meta-analyses. Het doel van de cursus is daarnaast het schrijven van een onderzoeksvoorstel dat als basis dient voor de Master's Thesis. Regelmatig treedt een gastspreker op. Het is de commissie gebleken op basis van het zelfevaluatie-rapport en de gesprekken dat 'Research Methods in the Wild' niet optimaal functioneert. Studenten gaven aan de commissie aan dat dit onderdeel te veel los staat van het overige onderwijs. De behandelde onderzoeksmethoden kunnen meer zichtbaar worden gekoppeld aan het overige onderwijs. De opleiding neemt initiatief tot verbetering van dit onderdeel.

Opvallend vindt de commissie de afwezigheid van een verplichte stage. In het keuze-onderdeel van 6 EC kunnen studenten ervoor kiezen een stage te lopen waarin ze hun kennis van de basisvakken kunnen toepassen in een bedrijf. Studenten kunnen echter ook besluiten om een extra inhoudelijk vak te volgen. De opleiding gaf in de gesprekken met de commissie aan dat studenten wel gestimuleerd worden om een stage te volgen. Aangezien de stage recent is heringevoerd in het programma, wilde de opleiding deze niet direct verplicht stellen. Men schatte in dat bij het direct verplicht stellen van de stage het mogelijk niet zou lukken om iedereen te voorzien van een passende stage. De opleiding overweegt bij een goed verloop in het eerste jaar de stage alsnog een verplicht onderdeel in de masteropleiding te maken. De commissie is voorstander van een verplichte stage.

Onderwijsleeromgeving

Er wordt voor de drie opleidingen apart ingegaan op de onderwijsleeromgeving.

Bacheloropleiding Psychologie

Eerst wordt ingegaan op het didactisch concept van de opleiding. Vervolgens komt de studielast en de studeerbaarheid en de verdiepingsmogelijkheden aan bod. Ten slotte wordt de studiebegeleiding beschreven.

Didactisch concept

De bacheloropleiding kent een diversiteit aan werk- en toetsvormen: grootschalige, op gestructureerde kennisoverdracht gerichte hoorcolleges naast kleinschalige op kennisverwerking gerichte werkgroepen en practica die zijn gericht op het individueel oefenen van vaardigheden.

De opleiding werkt aan het activeren en intensiveren van het onderwijs. Met het activeren van het onderwijs is de opleiding vier jaar geleden begonnen. Volgens de opleiding was de kwaliteit van het onderwijs voldoende, maar was het nodig om studenten minder passief te maken. Door 'Actief Leren' zouden de studenten meer door hun opleiding gegrepen moeten worden, zodanig dat zij vooral zichzelf zouden uitdagen om meer kennis te verwerven en vaardigheden te vergroten. Er is budget vrijgemaakt om in de cursussen studenten meer aan het werk te zetten. Voorbeelden zijn de toepassing van stemkastjes, rollenspellen en ICT-toepassingen. De opleiding streeft daarnaast naar een verdere reductie van cursussen die uitsluitend bestaan uit een reeks hoorcolleges.

De opleiding constateerde dat de aanpassingen de bijeenkomsten levendiger maakten, maar er niet voor zorgden dat studenten thuis meer gingen studeren. Studenten, met name eerstejaarsstudenten, besteden onvoldoende tijd aan het onderwijs, concludeerde de opleiding

na intern onderzoek. Uitsluitend het bevorderen van de intrinsieke motivatie van studenten bleek dus niet voldoende. De opleiding concludeerde dat het onderwijs ook intensiever zal moeten worden waarbij de eisen die aan studenten worden gesteld, toenemen. Daarom heeft de opleiding nu ook aandacht voor het intensiveren van het onderwijs (zie hieronder bij studielast en studeerbaarheid). De commissie ondersteunt de doorgevoerde en geplande aanpassingen.

Studielast en studeerbaarheid

Op dit moment kent een studiejaar 28 onderwijsweken met 336 contacturen in het eerste jaar, ongeveer 390 contacturen in het tweede jaar en ongeveer 250 contacturen in het derde jaar. Komend studiejaar zal dit 34 weken onderwijs zijn met gemiddeld veertien contacturen per week naast acht tentamenweken. Dat komt neer op ongeveer 475 contacturen per jaar. Het doel van het verhogen van het aantal contacturen is het bewerkstelligen dat studenten meer uit hun studie halen en zowel qua inhoud als qua studiegedrag beter voorbereid de masterfase ingaan. In het nieuwe systeem zal een aantal onderwijsvrije perioden vervallen die in het huidige systeem voorafgaan aan tentamenperioden. Tentamens worden direct na afloop van de onderwijsperioden georganiseerd. Hiervan verwacht de opleiding dat het studenten zal stimuleren om de stof bij te houden en het studeren niet uit te stellen tot vlak voor het tentamen. Verder wordt ook in het tweede en derde jaar overgeschakeld van een semestersysteem naar een blokkensysteem waarbij per jaar vier blokken met een variabele lengte zullen worden aangeboden. De commissie waardeert de inspanningen van de opleiding om studenten aan te zetten tot (tijdig en voldoende) studeren, maar zij constateerde bij enkele docenten scepsis over de effectiviteit van tot nu genomen maatregelen. Om het studiegedrag (verder) te verbeteren suggereert de commissie om meer mogelijkheden tot het invoeren van opdrachten en deeltolsten als onderdeel van een eindbeoordeling te overwegen..

Studenten spraken zich tegenover de commissie neutraal uit over de studeerbaarheid van het onderwijsprogramma. Zij vinden de opleiding niet te makkelijk en soms best pittig. Ook het rendement van de opleiding, dat volgens de commissie niet te laag is, bevestigt de indruk van de commissie dat er sprake is van een studeerbaar programma.

Verdiepingsmogelijkheden

Voor excellente studenten zijn er verschillende verdiepingsmogelijkheden. Naast het specifiek op sociaal- en gedragswetenschappelijke verdieping gericht Excellence Programme, kunnen de studenten deelnemen aan het universitair georganiseerde Honours Program dat zich op dezelfde groep excellente studenten richt maar op verbreding van kennis inzet. Een opvallend initiatief is daarnaast de mogelijkheid voor gemotiveerde tweede- en derdejaars studenten om gedurende een aantal maanden vier uur per week een vrijwillig Research Internship te volgen. Studenten assisteren dan bij lopend onderzoek in de faculteit. In het huidige studiejaar nemen enkele tientallen studenten hieraan deel. Studenten spraken zich tegenover de commissie zeer positief uit over deze mogelijkheid. De commissie waardeert het initiatief, dat succesvol concurreert met het universiteitsbrede Honours Program en het facultaire Excellence Programme.

Studiebegeleiding

In het eerste bachelorjaar is er een mentorsysteem voor studievoortgangbegeleiding van studenten. Iedere student is gekoppeld aan een docent van het programmaonderdeel Academische Vaardigheden, die optreedt als begeleider. Deze begeleider roept studenten actief op, in het bijzonder als de voortgang achterblijft. Eventueel verwijst de begeleider naar een studieadviseur, de decaan, de psycholoog of de loopbaanadviseurs. Dit jaar is er een pilotworkshop studievaardigheden gestart waar studenten met een lage voortgang in het

najaar voor worden uitgenodigd. In het voorjaar wordt de groep studenten met een dreigend negatief BSA uitgenodigd voor een workshop heroriëntatie.

In het tweede en derde studiejaar is de studiebegeleiding reactief. Studenten weten de studieadviseurs dan te vinden bij problemen of vragen, constateert de commissie op basis van het gesprek met bachelorstudenten.

Er is één studieadviseur voor de bacheloropleidingen en één voor de masteropleidingen van de Tilburg School of Social and Behavioral Sciences. De commissie stelt mede op basis van de gesprekken met studenten vast dat dit toereikend is, ook door de inzet van de voortgangbegeleiders in het eerste jaar.

Halverwege het tweede jaar maken de studenten een keuze voor een differentiatie. Zij krijgen aan het begin van het tweede jaar voorlichting over de inrichting van de differentiaties. Daarna volgt een specifieke voorlichting per differentiatie. Vanaf dit studiejaar wil de studieadviseur voor de bacheloropleidingen ook al aan het eind van het eerste studiejaar een voorlichting verzorgen over de differentiatiekeuze, waarbij ook wordt gewezen op de mogelijke extra curriculaire activiteiten en de excellentieprogramma's. De commissie ondersteunt dit voornemen.

Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid

Eerst wordt ingegaan op het didactisch concept van de opleiding. Vervolgens komt de studielast en de studeerbaarheid aan bod.

Didactisch concept

In de opleiding worden volgens het zelfevaluatie-rapport verschillende onderwijs(werk)vormen gehanteerd. In de cursorische onderdelen worden hoorcolleges afgewisseld met opdrachten. In de hoorcolleges staat de overdracht van kennis over de verschillende onderwerpen centraal. Door middel van de opdrachten worden vaardigheden die hieraan gekoppeld zijn geoefend. De commissie stelt vast dat de gekozen werkwijzen nogal traditioneel zijn; er is vooral sprake van hoorcolleges bij de semester cursussen met enkele werkgroep-bijeenkomsten en practica. De commissie adviseert de opleiding om creatief op zoek te gaan naar bijkomende of andere werkvormen.

In verband met de stage is het onderwijs dat studenten volgen op de universiteit geconcentreerd op één werkdag.

Studielast en studeerbaarheid

Studenten gaven aan de commissie aan dat zij, vooral vergeleken met de bacheloropleiding, veel uren maken. Zij werken aan een aantal programmaonderdelen tegelijk. Dit zorgt voor een stevige (doch redelijke) belasting, vooral in het eerste semester, stelt de commissie vast. Studenten gaven ook aan dat de opleiding hen duidelijk heeft gemaakt dat zij goed moeten plannen. Zij stellen dat met een goede planning de opleiding een goede studeerbaarheid kent. Daarbij gaat de opleiding op een positieve manier flexibel om met gestelde deadlines.

Masteropleiding Social Psychology

Eerst wordt ingegaan op het didactisch concept van de opleiding. Vervolgens komt de studielast en de studeerbaarheid aan bod.

Didactisch concept

De cursorische onderdelen van de *masteropleiding Social Psychology* vinden plaats in de eerste twee blokken. De cursussen kennen ieder twee contactmomenten per week. Aanwezigheid is verplicht. De cursussen zijn daarbij zo geroosterd dat er op iedere dag van de week een moment is dat de student aanwezig is op de universiteit. De commissie is zeer positief over de actieve inrichting van de cursussen, waar de bijeenkomsten voor een deel bestaan uit het lezen en bediscussiëren van artikelen en presentaties. Door het geringe aantal studenten in de tracks van deze opleiding zijn de werkgroepen automatisch relatief klein. De studenten vertelden aan de commissie dat de docenten van de opleiding hoge eisen stellen aan de wijze waarop studenten zich in de bijeenkomsten, presentaties en eventuele papers uitdrukken. Zij zijn hier enthousiast over. In de interactieve bijeenkomsten moeten studenten laten zien dat zij in staat zijn kritisch om te gaan met aangeboden kennis en inzichten, stelt de commissie vast.

Studielast en studeerbaarheid

De commissie heeft de studeerbaarheid van het programma bestudeerd en stelt vast dat de nominale studielast van de opleiding evenwichtig over het studiejaar is verspreid.

De studielast en studeerbaarheid vormen zowel bij de programmering van de opleiding als de uitvoering ervan onderwerp van gesprek tussen de betrokken docenten. Hierover wordt gesproken tijdens de bijeenkomsten van de docenten van de masteropleiding onder leiding van de opleidingsdirecteur. Hier komt zowel de studielast per cursus aan de orde, alsook de onderlinge afstemming tussen cursussen en de afstemming met de Master's Thesis. Ook in de studentenpanels zijn studeerbaarheid en studielast onderwerpen van gesprek.

Onderwijsgevend personeel

De opleiding presenteerde een lijst met docenten die het onderwijs van de opleiding verzorgen, met hun kwalificaties en specialisaties op onderzoeksgebied. De commissie heeft een aantal docenten gesproken en de cv's bestudeerd en baseert op basis daarvan haar oordeel over de kwaliteit en kwantiteit van het onderwijsgevend personeel.

Het onderwijs wordt voor het grootste deel verzorgd door docenten die participeren in een van de onderzoeksprogramma's van de faculteit. Studenten krijgen vanaf het begin van de opleiding te maken met gezichtsbepalende onderzoekers/hoogleraren. De mening van studenten over de bij een cursus betrokken docenten wordt via de cursusevaluaties gepeild. Deze evaluaties laten doorgaans een ruim voldoende tot goede beoordeling zien. De commissie heeft dit bevestigd gezien in de gesprekken. Studenten spraken zich hier zeer positief uit over de docenten. Volgens studenten staan de docenten open voor vragen, hebben de docenten een activerende houding en leggen zij de zaken helder uit.

Nieuw aangestelde docenten worden tijdens hun eerste jaar begeleid door de eigen leerstoelhouder of een ervaren collega. Zij zijn verder verplicht de Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) te behalen. De zittende docenten wordt aanbevolen de BKO of een deel daarvan te volgen bij achterblijvende evaluaties. De commissie stelt vast dat dit enigszins vrijblijvend is en adviseert de opleiding hier stringenter mee om te gaan.

Bij specifieke onderdelen van de masteropleiding *Psychologie en Geestelijke Gezondheid*, zoals bijvoorbeeld bij Behandelmethoden, zijn behalve leden van de vaste staf ook externe docenten, afkomstig uit het werkveld, betrokken. De studenten gaven aan de commissie aan dat zij de inbreng van deze gastdocenten waarderen. Hoewel het aantal vaste stafleden dat zelf ook in het werkveld actief is beperkt is, stelt de commissie vast dat de inbreng uit de praktijk

voldoende is, mede door de inzet van gastdocenten. De commissie adviseert de opleiding erop toe te zien dat ook de komende jaren in voldoende mate gastdocenten worden ingezet.

De stafomvang heeft geen gelijke tred gehouden met het groeiend aantal inkomende studenten. De commissie stelt vast dat daardoor de staf-student ratio hoog is. Daarnaast is de gehanteerde norm van veertig procent die de staf moet besteden aan onderwijs aanmerkelijk lager dan bij andere universiteiten. De opleiding geeft aan dat deze norm is ingesteld aangezien op de universiteit in Tilburg de afgelopen tien jaar voornamelijk is ingezet op de kwaliteit van het onderzoek. De norm wordt vanaf volgend jaar verhoogd naar vijftig procent.

De commissie constateert dat de hoge staf-studentratio en de lage norm rond onderwijsuren momenteel geen concrete problemen blijken op te leveren voor het onderwijs. Via de inzet van studentassistenten, AIO's en studenten van de research master in de practica in de bacheloropleiding en de intensieve begeleiding ervan door de verantwoordelijke docent, slaagt men erin om de kwaliteit op een voldoende niveau te handhaven. De commissie is wel van mening dat de verhoging van de onderwijsnorm en een verlaging van de staf-studentratio noodzakelijk zullen zijn om op termijn de kwaliteit van het onderwijs te kunnen blijven garanderen en om de gewenste activering en intensivering van het onderwijs te realiseren.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

De commissie heeft met docenten en studenten gesproken over de opleidingsspecifieke voorzieningen en stelt vast dat deze toereikend zijn.

Voor een aantal cursussen in de bacheloropleiding zijn specifieke voorzieningen getroffen. Studenten hebben de beschikbaarheid over een testotheek en voor de cursus Testtheorie en testdiagnostiek zijn drie geautomatiseerde practica ontwikkeld.

Met ingang van studiejaar 2010-2011 kunnen studenten van de *masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid* gebruik maken van het zogenaamde Babylab. Het gebruik van het Babylab is gekoppeld aan lopende onderzoeken van de onderzoekers/docenten van het departement Ontwikkelings- en Klinische Psychologie. In het kader van de Master's Thesis worden studenten in staat gesteld hier hun onderzoek uit te voeren en hun gegevens te verzamelen.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de eindkwalificaties van de drie opleidingen vertaald zijn in het onderwijs en dat er voldoende aandacht is voor onderwijs gericht op wetenschappelijke en academische vorming. De voorzieningen zijn adequaat om studenten te trainen op het gebied van (klinische) vaardigheden. De kwaliteit van de staf is goed, maar de stafomvang heeft geen gelijke tred gehouden met het groeiend aantal inkomende studenten. De commissie is het met de opleidingen eens dat de norm voor de staf voor onderwijstijd verhoogd moet worden en (daarmee) de staf-studentratio verlaagd. Hoewel de stafomvang op dit moment geen onacceptabele negatieve invloed heeft op de onderwijskwaliteit, is verhoging van de inzet van staf nodig voor het verder intensiveren van het onderwijs en het invoeren van activerende werkvormen. De commissie oordeelt dat er onder andere middels onderwijsbeoordelingen zicht bestaat op de kwaliteit van het onderwijs en mogelijkheden tot verbetering worden gesignaleerd en doorgevoerd.

Bacheloropleiding Psychologie

De commissie stelt vast dat de bacheloropleiding een logische opbouw kent van oriëntatie naar specialisatie en voldoende voorbereid op de verschillende masteropleidingen. De

commissie acht de kwaliteit en omvang van de inleidingen in de deelgebieden cognitieve psychologie (functieleer) en cognitieve neurowetenschap (biopsychologie) en de aandacht die wordt besteed aan de vaardigheid om experimenteel gecontroleerd empirisch gedragsonderzoek uit te voeren minimaal, doch voldoende.

Er is een groeiende aandacht voor een intensiverende en activerende inrichting van het onderwijs in de bacheloropleiding. De commissie constateert dat de opleiding hiermee op de goede weg is. De opleiding is gestart met de activering van het onderwijs. De intensivering van het onderwijs moet nog zijn beslag krijgen.

Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid

De studenten krijgen in deze eenjarige masteropleiding de mogelijkheid om kennis, inzicht en vaardigheden te verwerven die nodig zijn om als basispsycholoog aan de slag te gaan binnen het werkveld van de GGZ, jeugd- of forensische zorg en om te voldoen aan de eisen die nodig zijn om in aanmerking te komen voor de postdoctorale opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog. Het programma is zodanig opgezet dat alle facetten die van belang zijn voor een wetenschappelijk opgeleide psycholoog voldoende aan bod komen.

Studenten volgen een intensief doch studeerbaar programma waarbij zij werken aan een aantal programmaonderdelen tegelijk. Dit zorgt voor een stevige (doch redelijke) belasting, vooral in het eerste semester. Met de noodzaak tot een goede planning door de studenten kent de opleiding een goede studeerbaarheid. Daarbij gaat de opleiding op een positieve manier flexibel om met gestelde deadlines.

Studenten komen in voldoende mate in aanraking met de beroepspraktijk. De verplichte stage kent daarnaast voldoende omvang en diepgang, waarbij in het Masterstagepracticum de verbinding tussen theorie en praktijk wordt gelegd. De commissie stelt vast dat het Masterstagepracticum doelmatig is, doch een minder intensieve inrichting kent dan gewenst.

Masteropleiding Social Psychology

Studenten specialiseren zich in één van de drie aangeboden tracks. De commissie is zeer positief over de activerende inrichting van de cursussen, waar de bijeenkomsten voor een deel bestaan uit het lezen en bediscussiëren van artikelen en presentaties. De nominale studielast van de opleiding is evenwichtig over het studiejaar verspreid.

Opvallend vindt de commissie de afwezigheid van een verplichte stage. De commissie is voorstander van het voornemen van de opleiding de stage verplicht te gaan stellen.

In de opleiding wordt expliciet aandacht besteed aan het doen van onderzoek in de cursus 'Research methods in the wild'. Dit onderdeel kan beter in de opleiding worden geïntegreerd. De opleiding neemt initiatief tot verbetering van dit onderdeel.

Conclusie

Bacheloropleiding Psychologie: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Masteropleiding Social Psychology: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard worden de bevindingen ten aanzien van de toetsing weergegeven. Vervolgens wordt de vraag beantwoord of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen realiseren.

Toetsing

De commissie heeft van de bachelor- en masteropleidingen een selectie van toetsen en gemaakt werk bestudeerd. Bij de toetsen was het antwoordmodel of beoordelingsformulier toegevoegd. De commissie constateert op basis hiervan dat de toetsen van de drie opleidingen aansluiten op het aangeboden onderwijs en van voldoende niveau zijn.

De opleidingen beschrijven in het zelfevaluatie-rapport dat zij onderscheid maken tussen preventieve en curatieve mogelijkheden om de kwaliteit van de toetsing en beoordeling te borgen. Een instrument voor curatieve waarborging van de toetskwaliteit is bijvoorbeeld de evaluatie onder studenten naar hun mening over de toetskwaliteit. Preventieve waarborging is bijvoorbeeld het opleiden en trainen van docenten om kwalitatief goede toetsen te ontwikkelen, itemanalyse bij meerkeuzetentamens en het verplichten van een tweede beoordelaar bij de theses. De commissie stelt vast dat bij de samenstelling van toetsen regelmatig een vakdeskundige (collega) de toets controleert voordat deze worden vastgesteld ('peer review'). Het is de bedoeling om deze controle vanaf dit studiejaar te formaliseren. Daarnaast kan een docent de toetsdeskundige van de universiteit inschakelen om de toetskwaliteit te beoordelen. De commissie constateert dat op deze wijze de toetskwaliteit van de individuele toetsen voldoende is geborgd.

De opleidingen van de Tilburg School of Social and Behavioral Sciences hebben gezamenlijk een examencommissie. In het studiejaar 2010-2011 is, naar aanleiding van de versterking van de rol van de examencommissie op grond van de nieuwe wet, een werkgroep gestart die zich bezighoudt met de ontwikkeling van toetsbeleid. In deze werkgroep hebben onder andere enkele leden van de examencommissie en de universiteitsbrede toetsdeskundige zitting. De werkgroep heeft in de notitie 'Borging toetskwaliteit' aangegeven hoe de examencommissie vanaf dit studiejaar gestalte wil gaan geven aan haar taak om de kwaliteit van de toetsing en beoordeling te waarborgen.

Eén van de in de notitie opgenomen punten is de toetsing van toetsen. De examencommissie geeft ten aanzien van dit punt aan dat zij geen signalen heeft ontvangen dat de toetsing niet in orde zou zijn, maar dat zij formeel nog niet voldoende zicht heeft of de procedures rond toetsing overal worden opgevolgd en of de kwaliteit van de toetsen en van de scripties overal voldoet. De examencommissie start dan ook in het tweede semester van het huidige studiejaar een pilot om steekproefsgewijs de kwaliteit van toetsen na afname te controleren. De examencommissie benoemt nog geen examinatoren, zoals voorgeschreven in de nieuwe wet. Docenten zijn automatisch bevoegd om toetsen af te nemen. De examencommissie geeft desgevraagd aan hier pas mee te willen starten als zij goed zicht heeft op de kwaliteit van toetsing en beoordeling.

De commissie stelt vast dat de examencommissie zich bewust is van de nieuwe taken die de nieuwe wetgeving voorschrijft en is gestart met de (oriëntatie op) de uitvoering daarvan. De commissie is echter van mening dat de examencommissie niet voortvarend anticipeert op de veranderingen en spoort de commissie aan vaart te maken met het volledig vervullen van de versterkte nieuwe rol.

Bacheloropleiding Psychologie

De toetsing van de onderwijsonderdelen in de bacheloropleiding wordt volgens het zelfevaluatierapport afgestemd op leerdoelen en werkvormen van het onderwijs. Afhankelijk van leerdoelen, fase van de opleiding en groepsgrootte wordt gewerkt met (combinaties van) reguliere schriftelijke tentamens met open of meerkeuzevragen, essaytoetsen, take home tentamens, groeps-, duo- of individuele papers, presentaties en onderzoeksverslagen. Kennis wordt getoetst met schriftelijke tentamens met gesloten en/of open vragen. Toepassing en integratie van kennis wordt getoetst in opdrachten en essays. Communicatieve en leervaardigheden komen met name aan bod in presentaties en discussies waarbij van studenten actieve deelname wordt verwacht.

Met ingang van het studiejaar 2011-2012 is de opleiding gestart om toetsen vaker aan te vullen met opdrachten. In het eerste jaar zijn bijvoorbeeld opdrachten toegevoegd aan de cursussen Psychopathologie en Cultural Psychology, waar voorheen alleen werd getoetst met een meerkeuzetentamen. In ruim tachtig procent van het aantal cursussen wordt nu met opdrachten gewerkt. Meestal zijn dit individuele opdrachten. De commissie heeft het overzicht van toets- en werkvormen bestudeerd en stelt vast dat de gekozen toetsvormen passend zijn.

Masteropleiding Social Psychology

In de cursorische onderdelen wordt getoetst met opdrachten die resulteren in papers en/of presentaties. Deze zijn gericht op de toetsing en beoordeling van eindkwalificaties op het terrein van toepassing van kennis en inzicht, oordeelsvorming en communicatie. Daarnaast wordt voor de toetsing van kennis en inzicht gewerkt met schriftelijke tentamens met open vragen. Bij de cursorische onderdelen worden regelmatig tussentoetsen gegeven in de vorm van een schriftelijke toets aan het begin van het college over een deel van de stof. Studenten spraken zich hier zeer positief over uit tegen de commissie. De commissie constateert dat de tussentoetsen regelmatig studeren afdwingen en bijdragen aan een goede discussie over de stof tijdens de colleges.

Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid

De zeven theoretische cursussen kennen ieder een tentamen met open vragen, waarin vooral de eindkwalificaties op het gebied van kennis en inzicht worden getoetst. In de cursussen komen daarnaast opdrachten voor die in enkele gevallen deel uitmaken van de eindbeoordeling. De opdrachten zijn gericht op toepassing van kennis en inzicht. Het gaat hier bijvoorbeeld om casusopdrachten aan de hand waarvan studenten moeten laten zien dat zij vertrouwd zijn met de verschillende fasen in de hulpverlening, het gebruik van de DSM-IV, het diagnostisch proces, de meest gebruikte diagnostische instrumenten en tests en observatievaardigheden.

In de onderdelen stage, onderzoek, onderzoeksvaardigheden en diagnostiek is sprake van een meer complexe vorm van toetsing en beoordeling. Ten behoeve van stage en onderzoek gebruikt de opleiding standaard beoordelingsformulieren voor de toetsing van het eindproduct. Voor elk van deze onderdelen geldt dat er, vanwege de nagestreefde beoordelingsconsistentie, steeds sprake is van meer dan één beoordelaar. De commissie heeft

stageverslagen van studenten en de beoordelingssystematiek van de stage bestudeerd en stelt vast dat de opleiding een uitgebreid beoordelingsformulier hanteert, dat tijdens de stage formatief en na de stage summatief toetst hoe de student functioneert. De persoonlijke leerdoelen van de student zijn een passende aanvulling.

Gerealiseerde eindkwalificaties

Voor de drie opleidingen wordt apart ingegaan op de gerealiseerde eindkwalificaties.

Bacheloropleiding Psychologie

De Bachelor's Thesis (12 EC) is het afrondende individuele werkstuk van de bacheloropleiding. Inhoudelijk kan de thesis de vorm hebben van een gericht literatuuronderzoek over een voor de opleiding relevante theoretische of praktische kwestie. De thesis kan echter ook een empirische onderzoeksactiviteit omvatten. Hierbij hoort het methodologisch verantwoord uitvoeren van de onderdelen van de onderzoeksproces en het interpreteren van en rapporteren over de hierbij verkregen onderzoeksbevindingen. Een student kan niet altijd de gehele empirische cyclus doorlopen. In dat geval zal het vooral gaan om onderzoek op basis van reeds beschikbare onderzoeksgegevens, of om het verrichten van een dieptestudie, waarbij de student beschikbaar en/of gepubliceerd onderzoeksmateriaal nader analyseert op basis van een specifieke probleemstelling. Het onderwerp van de Bachelor's Thesis sluit volgens het zelfevaluatierapport altijd aan bij lopende onderzoeksactiviteiten en -projecten. Het verslag heeft de opbouw van een wetenschappelijk artikel en kan in het Nederlands of het Engels worden geschreven. Het moet naar vorm, opzet en inhoud voldoen aan de gebruikelijke eisen (APA-normen of een ander geaccepteerd format). Alle Bachelor's Theses worden gescand op plagiaat via het programma Ephorus.

Studenten kunnen aan de Bachelor's Thesis beginnen als zij alle studiepunten uit het eerste bachelorjaar hebben behaald en ten minste zestig procent van de studiepunten uit het tweede bachelorjaar en het eerste semester van het derde bachelorjaar (114 EC in totaal). Voor de verschillende richtingen binnen de opleiding zijn er aparte coördinatoren bij wie studenten zich kunnen aanmelden (voor Psychologie en Gezondheid: klinische, medische, ontwikkelings-, neuro-, en forensische psychologie, voor Psychologie en Maatschappij: werk en organisatie, economische psychologie, sociale psychologie). De bachelorcoördinator biedt studenten een overzicht aan van de onderwerpen die kunnen worden uitgewerkt. In overleg met de bachelorcoördinator wordt besloten welk thema aan bod zal komen in de Bachelor's Thesis en wie de onderzoeksbegeleiding op zich zal nemen.

Bachelor's Thesisprojecten starten doorgaans in januari en eindigen voor eind juni. In het studiejaar 2011-2012 is de uiterlijke aanvangsdatum 1 mei 2012. Als een student zakt voor de Bachelor's Thesis dan kan in september van het volgende studiejaar een nieuw project gestart worden als herkansing. De opleiding gaf in de gesprekken met de commissie aan dat het weinig gebeurt dat een student zakt voor dit onderdeel; het betreft hooguit drie studenten per jaar. Als een student nog niet genoeg EC's heeft om in januari te starten dan kan ook in september een nieuw project worden gestart.

De commissie heeft zich een oordeel gevormd van het niveau van het afstudeerwerk van bachelorstudenten. De commissie heeft hiertoe de Bachelor's Theses bestudeerd van vijftien afgestudeerde studenten Psychologie uit de periode van 2009 tot en met 2011. Zij constateert dat de Bachelor's Theses van de bachelorstudenten van voldoende niveau zijn. De beoordeling van de Bachelor's Theses is in lijn met die van de commissie. In de Bachelor's Theses vanaf 2010 is goed terug te zien dat de studenten een gedegen methodische aanpak van literatuurstudie leren toepassen. De studenten behandelen en bespreken op systematische

wijze de literatuur. Enkele door de opleiding hoog gewaardeerde Bachelor's Theses zijn naar de mening van de commissie enigszins overgewaardeerd gezien de weinig kritische wijze waarop de discussie is geschreven. Een wetenschappelijke of theoretische reflectie ontbreekt. De opleiding gaf aan de commissie aan dat de hoge cijfers in deze gevallen waarschijnlijk het gevolg zijn van het laten meewegen van het proces, naast de productbeoordeling. Een zeer voortvarende en zelfstandige werkhouding van studenten weegt mee in het eindcijfer.

Er zijn universiteitsbrede standaardformulieren ontwikkeld voor de beoordeling van de Bachelor's Thesis waar de kwaliteit van de probleemstelling, theoretische achtergrond, methode en resultaten, conclusies en aanbevelingen, en vorm en stijl afzonderlijk worden beoordeeld op een schaal die loopt van onvoldoende, voldoende, goed tot uitstekend. Er is een beschrijving over hoe deze schalen dienen te worden gehanteerd. Verder worden er aanvullende criteria (mate van zelfstandigheid en bijzondere omstandigheden) meegenomen bij de bepaling van een eindcijfer. De commissie is van mening dat de beoordelingscriteria zoals opgenomen in de beoordelingsformulieren van de Bachelor's Thesis vrij algemeen zijn en nadere verbijzondering verdienen. De koppeling naar de beoogde eindkwalificaties is mager. Een toespitsing van het formulier op de opleiding Psychologie is gewenst.

Pas recent is een tweede beoordelaar geïntroduceerd voor de beoordeling van de Bachelor's Theses. De opleiding legde desgevraagd aan de commissie uit dat de tweede beoordelaar al in de beginfase bij het project wordt betrokken; de tweede beoordelaar beoordeelt het onderzoeksontwerp en geeft commentaar dat de student moet verwerken. Als de Bachelor's Thesis gereed is gaan de twee beoordelaars met de student rond de tafel om het werk te bespreken en de student kritisch te bevragen. Daarna bepalen de beoordelaars gezamenlijk op basis van consensus het eindcijfer en vullen zij één formulier in. De commissie constateert dat in de beoordelingsformulieren onvoldoende zichtbaar is wat de inbreng van de tweede beoordelaar is en welke procedure wordt gevolgd bij het vaststellen van de oordelen van de afzonderlijke beoordelaars en het uiteindelijke eindoordeel. Er is daarnaast volgens de commissie te weinig ruimte voor aanvullende opmerkingen door de beoordelaars.

Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid

De Master's Thesis (18 EC) is het verslag van een individueel, zelfstandig uit te voeren wetenschappelijk empirisch onderzoek. In het zelfevaluatierapport geeft de opleiding aan dat er een sterke inhoudelijke koppeling wordt nagestreefd tussen het wetenschappelijk onderzoek dat plaatsvindt binnen het departement Ontwikkelings- en Klinische Psychologie en de Master's Thesis van de student. Studenten worden dan ook aangemoedigd om in hun stage en onderzoek thema's te kiezen die nauw aansluiten bij de lopende onderzoekslijnen van de wetenschappelijke staf. Ook de instellingen waar studenten stage lopen, kunnen onderzoeksvragen formuleren. De studenten voeren het onderzoek dan op de stageplaats uit onder supervisie van een staflid van de universiteit. De opleiding staat open voor eigen onderzoeksideeën van de stage-instellingen, maar poogt in nauw overleg met de betrokken instellingen tot clustering van onderzoekslijnen te komen. Door deze structuur in onderzoekslijnen en samenwerking tussen zorginstellingen en wetenschappelijke staf kunnen volgens de opleiding langer lopende onderzoekslijnen worden uitgezet waar zowel de stage-instelling als de onderzoekers van kunnen profiteren.

In het eerste semester schrijven studenten onder begeleiding van hun thesisdocenten een individueel onderzoeksvoorstel dat als basis dient voor hun klinisch-wetenschappelijk onderzoek. Hierbij worden ze volgens het zelfevaluatierapport aangemoedigd de nieuwste inzichten en literatuur met betrekking tot het onderzoeksterrein te verwerken. In het tweede semester wordt het Master's Thesis-onderzoek verder uitgewerkt.

De commissie heeft zich een oordeel gevormd van het niveau van het afstudeerwerk van studenten van de *masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid*. De commissie heeft hiertoe de Master's Theses bestudeerd van vijftien afgestudeerde studenten uit de periode van 2009 tot en met 2011. De Master's Theses van de studenten zijn van voldoende niveau. De beoordeling van de Master's Theses is in lijn met die van de commissie. De reflectie op het eigen onderzoek is bij een paar Master's Theses mager en enkele studenten gebruiken relatief weinig literatuur. De cijfers van de Master's Theses zijn aan de hoge kant maar wijken niet onacceptabel af van de oordelen van de commissieleden.

Twee begeleiders beoordelen het eindproduct aan de hand van een standaardformulier. Net als bij het beoordelingsformulier van de Bachelor's Theses, is de commissie van mening dat de beoordelingscriteria zoals opgenomen in de beoordelingsformulieren van de Master's Theses vrij algemeen zijn en nadere verbijzondering verdienen. De koppeling naar de beoogde eindkwalificaties is mager. In de beoordelingsformulieren is daarnaast onvoldoende zichtbaar wat de inbreng van de tweede beoordelaar is en welke procedure wordt gevolgd bij het vaststellen van de oordelen van de afzonderlijke beoordelaars en het uiteindelijke eindoordeel. Er is verder weinig ruimte voor aanvullende opmerkingen door de beoordelaars.

Masteropleiding Social Psychology

In de Master's Thesis (24 EC) voeren studenten zelfstandig empirisch wetenschappelijk onderzoek uit. Het doel is dat de studenten een thesis schrijven in de vorm van een wetenschappelijk artikel. Daarnaast moeten de studenten eerst een onderzoeksvoorstel schrijven voordat ze aan de thesis kunnen beginnen. De begeleider is altijd gepromoveerd of heeft bijna een proefschrift afgerond. Studenten maken een keuze uit een aantal thema's die een uitwerking zijn van het onderzoeksprogramma van het departement. Studenten schrijven zich in op een onderwerp waar de begeleider expert op is. Dit laatste heeft volgens de opleiding als voordeel dat de student met een expert kan sparren over zijn/haar onderwerpkeuze.

De commissie heeft zich een oordeel gevormd van het niveau van het afstudeerwerk van vijftien masterstudenten van de *masteropleiding Social Psychology* uit de periode van 2009 tot en met 2011. Het niveau van de door de commissie bestudeerde Master's Theses is voldoende. Daarbij heeft zij enkele opmerkingen. De Engelse schrijfvvaardigheid is mager. Daarnaast is de reflectie op het eigen onderzoek bij een paar van de bestudeerde Master's Theses beperkt en gebruiken enkele studenten relatief weinig literatuur. De cijfers van de Master's Theses zijn aan de hoge kant maar wijken niet onacceptabel af van de oordelen van de commissieleden.

Ten aanzien van de beoordelingsformulieren gelden dezelfde opmerkingen als de opmerkingen die gemaakt zijn bij de *masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid*.

Overwegingen

De gehanteerde toetsen zijn volgens de commissie van voldoende niveau. Er wordt binnen de opleidingen adequaat getoetst of de studenten de leerdoelen van programmaonderdelen hebben gerealiseerd. Daarnaast wordt de kwaliteit van de toetsing geborgd door de recent ingevoerde 'peer review' waarbij een collega de kwaliteit van een samengestelde toets controleert. Het is duidelijk hoe docenten tot een beoordeling komen.

De gezamenlijke examencommissie van de opleidingen van de Tilburg School of Social and Behavioral Sciences is zich bewust van de nieuwe taken die de nieuwe wetgeving voorschrijft, maar anticipeert hier niet voortvarend op, stelt de commissie vast. Dit studiejaar is een pilot gestart waarin de kwaliteit van een aantal toetsen na afname wordt bekeken. Het toezicht op

de kwaliteit van toetsen en scripties zou kunnen worden verscherpt volgens de commissie, waarbij de genoemde pilot een goede eerste aanzet is.

In de *masteropleiding Social Psychology* worden bij enkele cursorische onderdelen van de tracks regelmatig tussentoetsen gegeven in de vorm van een schriftelijke toets aan het begin van het college over een deel van de stof. De tussentoetsen dwingen regelmatig studeren af en dragen bij aan een goede discussie over de stof tijdens de colleges, stelt de commissie vast.

De formatieve en summatieve toetsing van de omvangrijke stage in de *masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid* is volgens de commissie zorgvuldig opgezet, waarbij ook rekening wordt gehouden met persoonlijke leerdoelen van de studenten. De opleiding is in staat om vast te stellen of de studenten voldoen aan de gestelde doelen voor de stage.

De commissie heeft een steekproef genomen uit de recente afstudeerwerken en deze grondig bestudeerd. De commissie is, op grond van deze bestudeerde afstudeerwerken, de bestudeerde documentatie en gesprekken met leden van het werkveld, overtuigd van het gewenste niveau van de afgestudeerden. De cijfers van de Master's Theses zijn aan de hoge kant maar wijken niet onacceptabel af van de oordelen van de commissieleden.

De commissie constateert dat de *bacheloropleiding Psychologie* in het afgelopen jaar een versterking heeft gerealiseerd van de inhoudelijke borging van het afstudeerniveau door het instellen van een tweede beoordelaar.

De beoordelingscriteria voor de beoordeling van de Thesis van de bachelor- en masteropleidingen zoals opgenomen in de universiteitsbrede standaardformulieren is vrij algemeen. Deze verdienen nadere verbijzondering volgens de commissie. De koppeling naar de beoogde eindkwalificaties is mager.

Conclusie

Bacheloropleiding Psychologie: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Masteropleiding Social Psychology: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

De commissie heeft de drie standaarden voor de bacheloropleiding en de twee masteropleidingen opleidingen beoordeeld als voldoende.

Standaard 1

De commissie komt tot de conclusie dat de voorgeschreven inhoudelijke componenten uit het domeinspecifiek referentiekader zichtbaar terug komen in de eindkwalificaties van de bachelor- en masteropleidingen en daarmee voldoen aan de eisen die daaraan gesteld worden. De opleidingen maken volgens de commissie een helder beredeneerde keuze voor een verdeling van de eindkwalificaties in kennis en inzicht, toepassing van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden.

Standaard 2

De commissie komt tot de conclusie dat de geformuleerde eindkwalificaties vertaald worden binnen de opleidingen, waarbij voldoende aandacht is voor onderwijs gericht op wetenschappelijke en academische vorming. De bacheloropleiding is voldoende logisch opgebouwd. De samenhang in de masteropleidingen is voldoende. De studielast en rendementen van de drie opleidingen zijn voldoende. Het onderwijs wordt verzorgd door betrokken en deskundig onderwijspersoneel, waarbij de omvang van het personeel aan de lage kant is. Er zijn goede voorzieningen voor zowel de bachelor- als de masterstudenten. Er is voldoende aandacht voor de kwaliteit van de drie opleidingen.

Standaard 3

Het toetsstelsel van de bachelor- en masteropleidingen voldoet en er is een adequaat afgestemde mix van toetsvormen. Afgestudeerden van de opleidingen bereiken de geformuleerde eindkwalificaties.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *Bacheloropleiding Psychologie* als **voldoende**.

De commissie beoordeelt de *Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid* als **voldoende**.

De commissie beoordeelt de *Masteropleiding Social Psychology* als **voldoende**.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

---

Prof. dr. E. (Eddy) Van Avermaet (1946) studeerde af in de Psychologie in 1970 aan de Katholieke Universiteit Leuven. In 1975 promoveerde hij aan de Universiteit van Californië in Santa Barbara. Vanaf 1974 is hij werkzaam aan de Katholieke Universiteit Leuven, waar hij in 1982 hoogleraar werd. Hij is directeur van het Leuven Center for Cultural and Social Psychology. Hij was hoofdredacteur van het *European Journal of Social Psychology* en medeorganisator van meerdere internationale conferenties. Ook ontving hij acht onderzoekssubsidies. Zijn onderzoek richt zich op interpersoonlijke perceptie (sociale cognitie) en op coöperatie en competitie tussen individuen en groepen. Zijn bestuurlijke activiteiten omvatten onder meer het voorzitterschap van de Onderwijsraad KU Leuven, voorzitter van het departement Psychologie van de faculteit en academisch coördinator kwaliteitszorg van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR). Daarnaast was hij adviseur van de Vlaamse Minister van Onderwijs over de overgang naar de bachelor-masterstructuur en de introductie van het accreditatiestelsel in Vlaanderen.

A.W.F. (Diana) Coppens BSc (1989) behaalde haar bachelor Psychologie bij de Universiteit Leiden. Vervolgens is zij daar de research master 'Psychology' begonnen met als track sociale en organisatiepsychologie. Extracurriculaire activiteiten waar Diana zich mee bezig heeft gehouden zijn onder andere een bestuursjaar bij de Studievereniging der Psychologie Labyrint, waar zij onder meer lezingen, workshops, congressen en een bezoek aan een buitenlandse universiteit georganiseerd heeft. Tevens is zij een jaar student-lid van het opleidingsbestuur Psychologie geweest en heeft zij een KNAW assistentschap gedaan. Het afgelopen jaar heeft zij deelgenomen aan het 'Leiden Leadership Programme', een universitair honours programma voor masterstudenten van de Universiteit Leiden.

Prof. dr. W. (Walter) Everaerd (1937) is emeritus hoogleraar algemene klinische psychologie aan de Universiteit van Amsterdam. In Utrecht studeerde hij van 1959 tot februari 1964 klinische en experimentele psychologie. Daarna volgde hij opleidingen in de psychotherapie. Hij was betrokken bij de introductie van de gedragstherapie in Nederland. Hij promoveerde in 1970 op een gedragstherapeutisch onderwerp, namelijk operante conditionering met psychiatrische patiënten. In 1985 vertrok hij naar Amsterdam. Zijn onderzoek ligt op het gebied van de experimentele klinische psychologie. Aanvankelijk was dat de gedragstherapie, daarna de seksuologie en het emotionele geheugen. Zijn onderzoek werd gesteund door ZWO en later door NWO, daarnaast door het Astmafonds, de Kankerbestrijding en andere fondsen. Na zijn emeritaat continueerde hij zijn onderzoek en nam nieuw werk aan als adviseur bij Emotional Brain bv te Almere en bij de Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken. Hij was zowel binnen als buiten de universiteit actief in bestuurlijke taken.

A.L. (Abigaël) Herschberg BSc (1985) is studente Klinische Psychologie aan de Universiteit van Amsterdam (UvA). Zij was lid van de Evaluatie Commissie aan de UvA (2008-2010), zat tweeënhalf jaar in de Opleidingscommissie waarvan twee jaar als voorzitter (2009-2011), is vanaf het begin van haar studie betrokken als studentvoorlichter, zette de Klinische Fractie op (2010-2011) en volgde het Honours Programma dat zij met succes afrondde (2008-2011). Op dit moment is zij vierdejaars studente klinische psychologie waarvoor zij fulltime stage loopt in de verslavingszorg, is zij lid van de College van Beroep voor de Examens van de UvA (COBEX), is zij studentlid van de Sectie Verslavingspsychologie van het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) en werkt zij sinds vier jaar als intakecoördinator bij Voedselbank Bos en Lommer en Voedselbank de Baarsjes te Amsterdam.

Prof. dr. G. (Gellof) Kanselaar (1942) studeerde psychologische functieleer te Utrecht van 1966 tot 1972. Hij promoveerde in 1983 op het proefschrift 'Cognitieve complexiteit'. Van 1988 tot 2006 was hij hoogleraar aan de Universiteit Utrecht met de leeropdracht Onderwijskunde, i.h.b. de onderwijspsychologie en ICT in het onderwijs. Van 2006 tot 2009 was hij honorair hoogleraar en sinds 2009 emeritus hoogleraar. Hij was tot zijn pensionering directeur van het onderzoeksinstituut ICO-ISOR en voorzitter van de opleiding onderwijskunde in Utrecht. Kanselaar was medeoprichter van de researchmaster Educational Sciences in Utrecht. Hij gaf leiding aan verschillende door NWO gefinancierde onderzoeksprojecten, o.a. op het terrein van samenwerkend leren met ICT (Computer Supported Collaborative Learning, CSCL), probleem oplossen, computertoepassingen in het onderwijs bij wiskunde, natuurkunde en talen. Hij begeleidde als promotor 16 promovendi en participeerde sinds 2000 in meer dan 50 wetenschappelijke publicaties. Hij heeft verschillende bestuursfuncties vervuld in nationale en internationale wetenschappelijke organisaties. Zo was hij onder andere lid van het College van Bestuur van de SVO, voorzitter van de Landelijke Vereniging van Onderwijsresearch en lid van het landelijk management team onderzoekschool ICO.

L. C. (Lauren) Koetzier (1990) volgt momenteel de bacheloropleiding Psychologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Zij is tweedejaars studente en zal met ingang van het nieuwe semester de minor Klinische Psychologie volgen. Sinds het begin van haar studie is zij werkzaam geweest als jaarvertegenwoordiger bij de facultaire studentenraad. Tevens is zij bij de faculteit betrokken als studentvoorlichter. In het semester 2010-2011 heeft zij de functie van studenttoehoorder vervuld binnen het facultair bestuur.

Prof. dr. M. W. (Maurits) van der Molen (1950) studeerde klinische psychologie (specialisatie: klinische neuropsychologie) en psychologische functieleer (specialisatie: psychofysiologie) aan de Vrije Universiteit Amsterdam. In 1981 promoveerde hij aldaar op een psychofysiologisch onderwerp (promotor: prof. dr J.F. Orlebeke). In datzelfde jaar werd hij medewerker aan de toenmalige vakgroep Ontwikkelingspsychologie van de subfaculteit Psychologie aan de Universiteit van Amsterdam. In 1990 werd hij aan dezelfde universiteit benoemd tot hoogleraar Ontwikkelingspsychologie, i.h.b. in de psychobiologische en differentieel-psychologische aspecten. Hij was gasthoogleraar aan verschillende buitenlandse universiteiten (o.a., Vrije Universiteit Brussel, Sapienza Università di Roma, Université de Montréal). Hij heeft jarenlang leiding gegeven aan de programmagroep Ontwikkelingspsychologie (UvA), en was 'founding director' van het Cognitive Science Center Amsterdam (CSCA). Hij was directeur van de landelijke onderzoekschool Experimentele Psychologie (EPOS) en voorzitter, medeoprichter, van de Vereniging Nederlandse Ontwikkelingspsychologie (VNOP). Hij is president geweest van de Federation of European Societies for Psychophysiology (FEPS) en founding-president van de European Society for Cognitive and Affective Neuroscience (ESCAN). Hij is lange tijd managing editor geweest van het tijdschrift 'Acta Psychologica'. Zijn onderzoeksgroep heeft aan de basis gestaan van biologische ontwikkelingspsychologie in Nederland en is zonder ophouden ondersteund door NWO.

E. (Elke) Schoneveld BSc (1989) studeerde de bacheloropleiding psychologie, richting Persoon, in Nijmegen van 2007 tot 2011 en behaalde haar diploma cum laude. Daarna is zij begonnen aan de 2-jarige research master Behavioural Science, tevens aan de Radboud Universiteit, die zij in 2013 zal afronden. Haar ambitie is om na de research master te promoveren op een onderwerp op het gebied van de ontwikkelingspsychologie. Tijdens haar bachelor studie was zij werkzaam als student-assistent en heeft ze vijf maanden aan de Universiteit van Glasgow (Glasgow University) gestudeerd. Tijdens haar research master heeft

ze een beurs ontvangen van de KNAW in het kader van het Programma Akademie-Assistenten om zelfstandig een onderzoek uit te voeren.

Prof. dr. J.M. (Maarten) van Son (1946) studeerde klinische psychologie aan de UU en promoveerde (1978) daar op gedragstherapie bij sociale vaardigheidsproblemen, in dienst van ZWO. Hij volgde gelijktijdig scholing in psychotherapie en schoolde zich verder in de klinisch psychologische praktijk. In de loop van de tijd behaalde hij zijn beroepskwalificaties onder meer leidend tot de registraties Gz-psycholoog/klinisch psycholoog en psychotherapeut. Hij was UD en UHD op het gebied van de klinische psychologie en was als hoogleraar Klinische Psychologie aan de Universiteit Utrecht (1991- 2011). Hij was actief in onderzoek op het terrein van de klinische psychologie onder meer bij depressie, eetstoornissen, postpartumproblematiek, psychische gevolgen van traumata en psychische problematiek bij brandwonden en begeleidde daarbij zijn promovendi. Hij was actief in vele functies met betrekking tot onderzoek en onderwijs, patiëntenzorg en organisatie/bestuur, waaronder vakgroepvoorzitter, departementsbestuurder, faculteitsbestuurder en voorzitter/directeur van het onderwijsinstituut psychologie. Verder was hij opbouwer en hoofdopleider voor de postmasteropleidingen tot Gz-psycholoog en tot specialist klinisch psycholoog. Hij was verder actief in buitenuniversitaire (beroeps)organisaties, onder andere als voorzitter van de Vereniging voor Cognitieve- en Gedragstherapie (VGCT). In 2011 ging hij met emeritaat, en bleef actief als lid van het tuchtcollege van het NIP en het Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg, als voorzitter van klachtcommissies van zorginstellingen, vicevoorzitter Zorggroep voor Verloskunde en docent Beroepsethiek.

Dr. R. (Riël) Vermunt (1941) is afgestudeerd aan de Universiteit van Amsterdam en heeft daarna diverse jaren gewerkt als wetenschappelijk medewerker sociale psychologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Vermunt is in 1981 in Leiden gepromoveerd op onderzoek naar sociale vergelijking. Hij heeft zich in Leiden verdiept in het verschijnsel rechtvaardigheid. Hij heeft in dat kader diverse cursussen gegeven en studenten begeleid in onderzoeksprojecten, stages en scripties, en gaf colleges sociale psychologie. Hij was acht jaar Onderwijsdirecteur van de 'graduate school' voor de sociale psychologie in Nederland: het Kurt Lewin Instituut en bestuurslid van de Nederlandse Associatie van Sociaal-psychologisch Onderzoekers. Bovendien heeft hij diverse bestuursfuncties vervuld op sectie-, subfaculteits- en faculteitsniveau. Hij was acht jaar voorzitter van de sectie sociale psychologie van de Leidse Universiteit. Hij is medeoprichter en redacteur van het tijdschrift *Gedrag en Organisatie*, is medeoprichter en bestuurslid van de International Society for Social Justice Research geweest en heeft diverse 'rechtvaardigheids' congressen georganiseerd. Ook was hij co-editor van de serie 'Critical Issues in Social Justice', uitgegeven door Plenum Press, New York. Hij was verbonden aan de University of Skövde in Zweden gedurende een periode van vijf jaar. Hij is auteur en medeauteur (redacteur) van vele artikelen, hoofdstukken en boeken op het gebied van rechtvaardige verdelingen, verschenen in internationale media. Momenteel heeft hij een 'nul' aanstelling aan de Leidse Universiteit.

S. (Sanne) van Wetten (1986) volgde van 1998 tot 2004 voorbereidend wetenschappelijk onderwijs aan het Sint-Janscollege te Hoensbroek. Van 2005 tot 2009 studeerde zij pedagogiek in Sittard. In 2009 was zij werkzaam als pedagogisch medewerker voor Xonar jeugdhulpverlening, waar zij werkte in een 24-uurs voorziening voor jongeren met een autisme spectrum stoornis. Van 2009 tot 2012 studeerde zij psychologie aan de universiteit van Maastricht. Aldaar was zij actief als lid van de studentenraad en opleidingscommissie. Daarnaast was zij werkzaam als freelance pedagogisch begeleidster.

Dr. G. (Gezinus) Wolters (1943) studeerde psychologische functieleer te Groningen van 1964 tot 1971. In 1971 werd hij aangesteld als wetenschappelijk medewerker bij de subfaculteit psychologie van de Universiteit Leiden. Hij promoveerde in 1983 op het proefschrift 'Episodic memory'. Sinds 1988 was hij UHD bij de sectie Cognitieve Psychologie in Leiden. Sinds 2003 maakt hij deel uit van de Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken. Na zijn pensionering in 2008 is hij part time aangesteld als coördinator voor de facultaire laboratoria. Daarnaast treedt hij regelmatig op als getuige-deskundige in rechtszaken. Naast het geven van onderwijs en doen onderzoek, vervulde hij binnen en buiten de faculteit een groot aantal bestuurlijke taken. Hij was onder andere lid van het faculteitsbestuur en van het bestuur van NWO-MaGW en was lid en voorzitter van diverse NWO subsidiecommissies. Verder was hij nauw betrokken bij de oprichting van de onderzoeksschool EPOS en gaf hij leiding aan enkele door NWO gefinancierde onderzoeksprojecten. Daarnaast was hij lange tijd lid van de redactie van Acta Psychologica. Hij heeft een groot aantal nationale en internationale wetenschappelijk publicaties op zijn naam op het gebied van het menselijk geheugen. Deze hebben zowel betrekking op theorievorming (gebaseerd op experimenten en simulaties met neurale netwerkmodellen), als op praktische toepassingen (zoals de betrouwbaarheid van herinneren door ooggetuigen).

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Domeinspecifiek referentiekader voor de onderwijsvisitatie/accreditatie van de bachelor- en Masteropleidingen psychologie in Nederland

Kamer psychologie, november 2010

1. Inleiding: relatie tot de onderwijsvisitatie 2011/2012

Voorafgaand aan de visitatie van de psychologieopleidingen in Nederland heeft de Kamer Psychologie, het disciplineoverlegorgaan van de VSNU, de criteria vastgelegd waaraan naar haar oordeel de academische bachelor- en masteropleiding moeten voldoen. Zij heeft daarbij aansluiting gezocht bij de uitgangspunten van de vier vorige visitatiecommissies, die respectievelijk in 1988, 1994, 2000 en 2006 de opleidingen hebben beoordeeld. De criteria sluiten tevens aan op het NIP-rapport 'De kwaliteit van de psychologiebeoefening' (NIP, 1995). Daarnaast hebben we ons bij het opstellen van de criteria rekenschap gegeven van de EuroPsy criteria (EFPA, 2005). Hierbij dient aangetekend te worden dat deze laatste uitgaan van een driejarige bachelor- en een tweejarige masteropleiding. In Nederland is gepoogd in navolging van andere Europese landen ook accreditatie te verkrijgen voor het voorzorgen van een tweejarige masteropleiding voor (deelgebieden van de) psychologie. Diverse aanvragen zijn weliswaar goed beoordeeld door de NVAO maar niet doelmatig bevonden door het ministerie van Onderwijs. Het ministerie beroept zich o.a. op het argument dat de opleidingen in het verleden vierjarig waren en van voldoende niveau en meent daarnaast dat er geen bezwaar is tegen het opnemen van specialistische onderdelen in de bachelorfase.

Bij de bacheloropleiding psychologie gaat het om een disciplinegeoriënteerde bachelor waarbij in de meeste gevallen sprake zal zijn van doorstroom naar een masteropleiding in dezelfde (deel)discipline (zie de nota 'Naar een open hoger onderwijs' van het ministerie van Onderwijs, november 2000). Voor de zelfstandige beroepsuitoefening als psycholoog zal de driejarige bacheloropleiding in de psychologie geen civiel effect hebben, omdat het competentieniveau na drie jaar hiervoor te beperkt is (zie Onderwijsvisitatie Psychologie, VSNU, 2001, p. 39). De nadruk in de bacheloropleiding psychologie ligt op disciplinaire academische vorming en globale kennisverwerving. De bacheloropleiding psychologie biedt daarmee een uitstekende basis om door te kunnen stromen naar een masteropleiding psychologie of naar een andere (gerelateerde) masteropleiding. In nauwe aansluiting op de bacheloropleiding psychologie is de masteropleiding psychologie echter een noodzakelijke voorwaarde voor de zelfstandige beroepsuitoefening als psycholoog.

De invoering van de bachelor-masterstructuur heeft geleid tot een aantal nieuwe voorwaarden en uitgangspunten. Het gaat immers om twee afzonderlijke, eigenstandige opleidingen met ieder een eigen set doelstellingen en eindkwalificaties. Daarbij wordt enerzijds verwacht dat de bachelor een behoorlijke keuzevrijheid kent (bijvoorbeeld in de vorm van een minor) en dat na de bachelor opnieuw kan worden nagedacht over de keuze van een master, eventueel in een andere richting of aan een andere universiteit. Anderzijds blijkt uit de argumentatie van het ministerie ten aanzien van de (on)doelmatigheid van een tweejarige masteropleiding psychologie, dat bachelor en master juist in hun samenhang moeten worden gezien. De gewenste specialisatie en de voorbereiding op postacademisch onderwijs vindt immers plaats in bachelor én master tezamen. Daarmee verschaft de psychologieopleidingen een paradoxale opdracht, die heeft geresulteerd in een behoorlijke diversiteit tussen de Nederlandse psychologieopleidingen, waarbij vooral de omvang van de specialisatiefase en de omvang van de vrije keuzeruimte tussen opleidingen verschilt in de bachelorfase. Dit zal er

toe leiden dat wanneer bachelorprogramma's met andere bachelorprogramma's worden vergeleken er aanzienlijke inhoudelijke verschillen worden gevonden. Dit geldt ook bij een onderlinge vergelijking van masterprogramma's. Wanneer echter de bachelor- en masteropleiding als één geheel worden bekeken, zijn de Nederlandse opleidingen onderling goed vergelijkbaar. Ook is duidelijk dat er inhoudelijk weliswaar verschillen bestaan, maar dat over het te bereiken eindniveau grote eensgezindheid heerst. Verschillen in profilering zullen zowel tussen opleidingen als binnen opleidingen (bijvoorbeeld tussen verschillende mastervarianten) altijd aanwezig zijn. Van belang is daarom vooral ook het academisch niveau van de eindkwalificaties van de verschillende bachelor- en Masteropleidingen.

In verband hiermee heeft de Kamer Psychologie zich op het standpunt gesteld dat bij het formuleren van de criteria de bachelor- en masteropleiding een organisch op elkaar aansluitend geheel vormen. Daarbij respecteert en accepteert zij verschillen die er in de afgelopen periode tussen de verschillende opleidingen psychologie zijn ontstaan ten aanzien van de omvang van de specialisatiefase en de omvang van de vrije keuzeruimte. Wel is de Kamer Psychologie van mening dat de bacheloropleiding psychologie - mede gezien de internationale eisen - overwegend uit psychologievakken en steunvakken moet bestaan.

2. Doelstelling en aard van de academische psychologieopleiding

Het uitgangspunt bij het opstellen van de criteria is dat de psychologie een zelfstandige opleiding is met eigen doelstellingen. Die doelstellingen zijn enerzijds ontleend aan het specifiek eigen disciplinaire karakter van de psychologie als wetenschap en anderzijds aan het veld van toepassingen waarop de opleiding voorbereidt. Mede bepalend voor de identiteit van de psychologieopleiding is de internationale herkenbaarheid en erkenning ervan.

In algemene zin richt de psychologie zich op de wetenschappelijke bestudering van gedrag en beleving van mensen (of dieren) in hun verhouding tot zichzelf en tot hun fysieke en sociale omgeving. De psychologie is een biopsychosociale wetenschap. Observatie en analyse van intrapersoonlijke en interpersoonlijke processen dienen in samenhang te geschieden met enerzijds kennis over de biologische fundering van het gedrag en anderzijds over de sociale en fysieke context waarbinnen deze plaatsvinden. Dit geldt voor alle subdisciplines van de psychologie.

De aard van de psychologie brengt mee dat in deze discipline uiteenlopende analysemodellen worden gehanteerd voor de beschrijving en verklaring van bijvoorbeeld processen van neurofysiologische, intrapsychische, interindividuele, institutionele of culturele aard. Een belangrijke taak van de psychologie is dan ook verbanden te leggen tussen de verschillende verklaringsmodellen.

Er worden diverse methoden toegepast in de verschillende gebieden van de psychologie zoals de experimentele en de quasi-experimentele methode alsmede klinische observatie, neuro-imaging, fysiologische metingen en survey. Kennis van verschillende veel gebruikte methoden wordt van groot belang geacht voor de academisch geschoolde psycholoog.

De psychologieopleiding bereidt de studenten voor op de psychologische onderzoeks- en beroepspraktijk. Een specifiek kenmerk hiervan is dat psychologen, net zoals medici, beslissingen nemen die het (geestelijk) welzijn van individuele personen in belangrijke mate kunnen bepalen. Kennis over de ethiek van onderzoek en bij professioneel handelen is daarom onontbeerlijk.

3. Gevolgen voor de inhoud van de opleiding

Voorgaande uitgangspunten leiden ertoe dat de psychologieopleiding, naar het oordeel van de Kamer Psychologie, inhoudelijk tenminste de volgende componenten dient te omvatten. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de genoemde componenten niet per se als afzonderlijke cursus in het curriculum moeten zijn terug te vinden. De componenten kunnen ook als onderdeel van (meerdere) andere cursussen in het curriculum worden aangeboden.

In de Bachelorfase:

- a. inleidingen in de belangrijkste deelgebieden van de psychologie, met name de biologische psychologie, de cognitieve psychologie, de ontwikkelingspsychologie, de sociale psychologie, de differentiële psychologie en psychopathologie.
- b. de steungebieden: geschiedenis van de psychologie, wetenschapsfilosofie, ethiek, methodenleer en data-analyse en statistiek;
- c. onderwijs en oefening in de methoden van de psychologische wetenschap en het psychologische onderzoek (doorlopen van de empirische cyclus) en van de beroepspraktijk; de mogelijkheid om (indien relevant en gewenst) een stevige basis te leggen om in de masterfase te kunnen voldoen aan de eisen voor de Basisaantekening Psychodiagnostiek van het NIP en de toegangskwalificatie tot de postacademische opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut of schoolpsycholoog;
- d. naast globale kennis van de belangrijkste fundamentele deelgebieden ook globale kennis van de belangrijkste toepassingsgebieden die in de betreffende opleiding worden aangeboden;
- e. een bachelorthese, hetzij een verslag van een literatuuronderzoek, hetzij een verslag van een (klein) empirisch onderzoek.

In de Masterfase:

- a. inhoudelijke, specialistische kennis, afhankelijk van de mastervariant;
- b. gesuperviseerde praktijk- en/of onderzoeksstage;
- c. (indien relevant en gewenst, mede afhankelijk van de mastervariant) verdere oefening in vaardigheden voor de beroepspraktijk, zodanig dat daarmee voldaan wordt aan de eisen voor de Basisaantekening Psychodiagnostiek van het NIP en de toegangskwalificatie tot de postacademische opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut of schoolpsycholoog;
- d. een masterthese: opzet, uitvoering en rapportage van een empirisch en/of analytisch onderzoek waarbij sprake is van een hoge mate van zelfstandigheid.

4. Bestuurlijke en organisatorische randvoorwaarden

De Kamer Psychologie neemt als uitgangspunt dat het eigen karakter van de psychologieopleiding een zodanige bestuurlijke en organisatorische inbedding vereist dat de beslissingsbevoegdheid over het programma bij psychologen berust, met inbegrip van de examencommissie. Ten slotte acht de Kamer geregeld landelijk overleg over kwalificaties voor beroepsuitoefening en beroepsethiek tussen de psychologieopleidingen en met de beroepsvereniging van groot belang.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

---

a. Bacheloropleiding Psychologie

1. KENNIS EN INZICHT

- 1.1. kennis en inzicht in het menselijk gedrag, denken, en beleven zoals onderwezen in de functionele, hersenen en gedrag, ontwikkelingsleer, persoonlijkheidsleer, gezondheidspsychologie, psychopathologie, sociale psychologie en cultuurpsychologie;
- 1.2. kennis van de historische ontwikkelingen waaruit de huidige psychologie in haar verschillende gedaanten is voortgekomen, alsmede van hedendaagse stromingen in de algemene psychologie en hun grondslagen;
- 1.3. kennis van de methodologie van de psychologie als empirische wetenschap en van de wetenschapsleer. Tevens kennis van de gangbare methoden en technieken van psychologisch onderzoek (inclusief de statistiek en de data-analyse) en van de in de psychologie gebruikte kwalitatieve methoden van onderzoek;
- 1.4. kennis van psychodiagnostische hulpmiddelen (zoals tests, observatieschema's en vragenlijsten) zoals die door psychologen worden gebruikt;
- 1.5. kennis van organisaties, instanties en regelingen die van belang zijn voor de beroepswerkzaamheden van psychologen;
- 1.6. kennis op het gebied van één van de twee differentiaties zoals die in de bacheloropleiding worden aangeboden, te weten de differentiatie 'Psychologie en Gezondheid' dan wel de differentiatie 'Psychologie en Maatschappij';
- 1.7. kennis van ethische normen voor de beroepsuitoefening van psychologen;
- 1.8. kennis van de belangrijkste wijsgerige, in het bijzonder sociaal-filosofische en wetenschapstheoretische begrippen en benaderingen;
- 1.9. kennis van de grondbeginselen van de aan de psychologie verwante sociologie.

2. TOEPASSING VAN KENNIS EN INZICHT

- 2.1. algemene intellectuele basisvaardigheden: logisch en analytisch redeneren;
- 2.2. vaardigheid in interview- en gesprekstechnieken als methode van dataverzameling;
- 2.3. vaardigheid in methoden van observatie en registratie van gedrag als methode om dataverzameling ten behoeve van onderzoek en/of professioneel handelen;
- 2.4. zelfstandig kunnen vinden van literatuur en het doen van literatuuronderzoek met behulp van geautomatiseerde informatiesystemen;
- 2.5. zelfstandig kunnen toepassen van enkele gangbare kwantitatieve bewerkings- en analysetechnieken van verzamelde onderzoeksgegevens, onder andere met behulp van de computer;
- 2.6. het onder begeleiding kunnen formuleren van onderzoekbare vraagstellingen en het ontwerpen van praktisch uitvoerbare onderzoeksopzetten, inclusief de keuze van bepaalde onderzoeksmethoden.

3. OORDEELSVORMING

- 3.1. het kritisch kunnen lezen en beoordelen van literatuur;
- 3.2. reflectievermogen op eigen vakken en handelen, en op dat van anderen;
- 3.3. besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid van een universitair geschoolde psycholoog.

4. COMMUNICATIE

- 4.1. helder mondeling communiceren en in goed academisch Nederlands schriftelijk rapporteren over aspecten van het vakgebied met vakgenoten en niet-vakgenoten;
- 4.2. wetenschappelijke verslaglegging van literatuur- of empirisch onderzoek, zowel mondeling (in de vorm van een referaat), alsook schriftelijk volgens de laatste APA-normen;
- 4.3. passieve beheersing van academisch Engels;

4.4. vaardigheden op gebied van ICT en presenteren.

5. LEERVAARDIGHEDEN

5.1. bijdragen aan kennisvermeerdering vanuit een belangstellende, onderzoekende houding;

5.2. 'bereidheid tot 'life long learning'.

b. Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid

1. KENNIS EN INZICHT

1.1. kennis van en inzicht in de kernbegrippen en theoretische modellen (en de ontwikkelingen daarin) van de psychologie van gezondheid en ziekte zoals die in de gezondheidszorg, met name in de geestelijke gezondheidszorg, gehanteerd worden, kennis van en inzicht in probleemgedrag en de intrapsychische en interpsychische determinanten en gevolgen daarvan;

1.2. kennis van en inzicht in de empirische cyclus voor probleemidentificatie;

1.3. kennis van en inzicht in de psychologische praktijk van informatieverzameling ten behoeve van psychodiagnostisch onderzoek, alsmede kennis van en inzicht in psychodiagnostische instrumenten en technieken;

1.4. kennis van en inzicht in het klinisch redeneren en de klinische oordeels- en besluitvorming op basis van uitkomsten van psychodiagnostisch onderzoek en kennis van en inzicht in de psychologische praktijk van indicatiestelling voor psychologische interventies;

1.5. kennis van en inzicht in de grondslagen, de inhoud (advisering, begeleiding en gedragsmodificatie) alsmede de empirische ondersteuning van psychologische interventiemethoden en psychotherapeutische technieken;

1.6. beschikt over voldoende kennis van en inzicht in methoden en technieken van wetenschappelijk onderzoek op het terrein van de biopsychosociale factoren van geestelijke gezondheid en welbevinden om zelfstandig fundamenteel en/of toegepast wetenschappelijk onderzoek uit te voeren en de resultaten daarvan te rapporteren;

1.7. kennis van en inzicht in de organisatie van hulpverlening en maatschappelijke voorzieningen op het terrein van de geestelijke gezondheidszorg;

1.8. kennis van en inzicht in, alsmede de competenties en vaardigheden om toegelaten te worden tot de postacademische beroepsopleiding tot GezondheidsZorg-psycholoog (GZ-opleiding).

2. TOEPASSEN VAN KENNIS EN INZICHT

2.1. is in staat om theoretische vraagstukken betreffende probleemgedrag kritisch te analyseren en te conceptualiseren, is in dat proces in staat om de relevante theoretische en empirische vakliteratuur te begrijpen en te beoordelen;

2.2. beschikt over de competentie en voldoende vaardigheid om de empirische cyclus van het diagnostisch proces te doorlopen van probleemidentificatie tot indicatiestelling, inclusief de daarbij behorende rapportage(s);

2.3. is in staat om zelfstandig diagnostische instrumenten en technieken toe te passen in het kader van het psychodiagnostisch onderzoek;

2.4. beschikt over de competentie, vaardigheid en ervaring om te voldoen aan de eisen die gesteld zijn aan de basisantekening Psychodiagnostiek van het NIP;

2.5. kan omgaan met behandelprotocollen en beschikt over de competentie en vaardigheid om een psychologische interventie (advisering, begeleiding en gedragsmodificatie) op te zetten, uit te voeren en te evalueren;

2.6. beschikt over de competentie om een fundamenteel en/of toegepast empirisch onderzoek op te zetten, uit te voeren, en te beschrijven als bijdrage aan de vakliteratuur;

2.7. is in staat om eigen onderzoek in een multidisciplinair kader te plaatsen en kan in een multidisciplinair team werken.

3. OORDEELSVORMING

- 3.1. kan het eigen wetenschappelijk perspectief toepassen op problemen die zich in de praktijk voordoen, is daarbij in staat om bij concrete problemen de achterliggende wetenschappelijke discussie te herkennen en is in staat tot kritische reflectie op de bruikbaarheid en de toepasbaarheid van theoretische modellen en uitkomsten van empirisch onderzoek voor de verdere ontwikkeling van geavanceerde ideeën en/of praktijktoepassingen;
- 3.2. beschikt over de benodigde flexibiliteit om standpunten te veranderen en aan te passen in het geval van verwerving van nieuwe kennis;
- 3.3. is in staat om een wetenschappelijk standpunt op waarde te schatten en kan omgaan met onzekerheid, ook in complexe situaties bij afwezigheid van complete data;
- 3.4. heeft een goed ontwikkeld besef van andere vakgebieden en partijen, en kan hun (wetenschappelijke) kwaliteiten en beperkingen betrouwbaar en valide inschatten;
- 3.5. kan ethische waarden en normen integreren in het eigen professioneel handelen alsmede in het proces van opzetten en uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek.

4. COMMUNICATIE

- 4.1. is in staat om op heldere wijze mondeling zowel als schriftelijk de bevindingen van een psychodiagnostisch onderzoek te rapporteren;
- 4.2. is in staat tot helder mondeling communiceren en in goed academisch Nederlands schriftelijk rapporteren over aspecten van het vakgebied met vakgenoten en niet-vakgenoten;
- 4.3. is in staat tot wetenschappelijke verslaglegging van literatuuronderzoek en empirisch onderzoek, zowel mondeling in de vorm van een referaat, alsook schriftelijk volgens de richtlijnen van internationale *peer-reviewed* tijdschriften;

5. LEERVAARDIGHEDEN

- 5.1. onderkent het belang van het voortdurend proces van kennisontwikkeling en heeft een positieve houding ten aanzien van levenslang leren;
- 5.2. wil verworven kennis herzien en uitbreiden en een concrete bijdrage leveren aan kennisuitbreiding.

c. Masteropleiding Social Psychology

1. KENNIS EN INZICHT

- 1.1. kennis van en inzicht in de kernbegrippen en theoretische modellen (en de ontwikkelingen daarin) van de sociale psychologie;
- 1.2. kennis op het gebied van één van de drie specialisaties zoals die in de opleiding worden aangeboden, te weten de 'Economische Psychologie', de 'Arbeids- en Organisationspsychologie' en de algemene 'Sociale Psychologie';
- 1.3. kennis van en inzicht in theorievorming en onderzoek in relevante aanpalende disciplines zoals de economie en de bedrijfseconomie (met name op het gebied van marketing en management en organisatie);
- 1.4. kennis van en inzicht in de gangbare methoden en technieken van psychologisch onderzoek zoals die gebruikt worden in de academische sociale psychologie en in de professionele praktijk.

2. TOEPASSEN VAN KENNIS EN INZICHT

- 2.1. is in staat om theoretische vraagstukken betreffende economische en/of organisatiegedrag kritisch te analyseren en te conceptualiseren, is in dat proces in staat om de relevante theoretische en empirische vakliteratuur te begrijpen en te beoordelen;
- 2.2. kan bestaande paradigma's in de sociale psychologie toepassen;

- 2.3. kan een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de sociale psychologie (i.h.b. haar specialisaties) door het zelfstandig uitvoeren van onderzoek op een wetenschappelijk verantwoorde manier, incl. het ontwerpen van praktisch uitvoerbare onderzoeksopzetten en het kiezen van bepaalde onderzoeksmethoden;
- 2.4. is in staat om kennis, inzicht en eigen onderzoek in een multidisciplinair kader te plaatsen.

3. OORDEELSVORMING

- 3.1. kan het eigen wetenschappelijk perspectief toepassen op problemen die zich in de praktijk voordoen, is daarbij in staat om bij concrete problemen de achterliggende wetenschappelijke discussie te herkennen en is in staat tot kritische reflectie op de bruikbaarheid en de toepasbaarheid van theoretische modellen en uitkomsten van empirisch onderzoek voor de verdere ontwikkeling van geavanceerde ideeën en/of praktijktoepassingen;
- 3.2. beschikt over de benodigde flexibiliteit om standpunten te veranderen en aan te passen in het geval van verwerving van nieuwe kennis;
- 3.3. is in staat om een wetenschappelijk standpunt op waarde te schatten en kan omgaan met onzekerheid, ook in complexe situaties bij afwezigheid van complete data;
- 3.4. kan ethische waarden en normen integreren in het eigen professioneel handelen alsmede in het proces van opzetten en uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek.

4. COMMUNICATIE

- 4.1. is in staat tot helder mondeling communiceren en in goed academisch Engels schriftelijk rapporteren over aspecten van het vakgebied met vakgenoten en niet-vakgenoten;
- 4.2. is in staat tot wetenschappelijke verslaglegging van literatuuronderzoek en empirisch onderzoek, zowel mondeling in de vorm van een referaat, alsook schriftelijk volgens de richtlijnen van internationale *peer-reviewed* tijdschriften.

5. LEERVAARDIGHEDEN

- 5.1. onderkent het belang van het voortdurend proces van kennisontwikkeling en heeft een positieve houding ten aanzien van levenslang leren;
- 5.2. wil verworven kennis herzien en uitbreiden en een concrete bijdrage leveren aan kennisuitbreiding.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

a. Bacheloropleiding Psychologie

Bachelorjaar 1			
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
ACVA-1-psy	ACVA-2-psy	ACVA-3-psy	Cultural psychology (E)
Functioneleer	Hersenen en gedrag	Psychopathologie	Ontwikkelingsleer
Inl. en gesch. vd psych.	Persoonlijkheidspsych	Sociale psychologie	
MTO-A-psy: inleiding methodenleer		MTO-B-psy: inleiding statistiek	
Bachelorjaar 2			
Semester 1		Semester 2	
Inleiding psychologie en gezondheid		MTO-D-psy: correlatieve onderzoeksmeth 1	
Inleiding psychologie en maatschappij		Practicum psychologisch onderzoek	
MTO-C-psy: experimentele onderzoeksmethoden		Testtheorie en testdiagnostiek	
Wetenschapsfilosofie			
Beroepsvaardigheden: beroepsethiek			
Beroepsvaardigheden: gesprekstechnieken			
Beroepsvaardigheden: groepsvaardigheden			
		P&G	Ontwikkelingsstoornissen
			Inleiding klinische neuropsychologie
		P&M	Group dynamics (E)
			Social cognition (E)
Bachelorjaar 3			
MTO-E-psy: correlatieve onderzoeksmethoden 2		Bachelor's Thesis	
P&G	Klinische gez. psychologie in de geneesk	Filosofie voor psychologen	
	Klinische vaardigheden	Sociologie voor psychologen	
	Neuropsych assessment and developm (E)	Biologische psychologie (keuze)	
	Psychodiagnostisch onderzoek	Evolutionary psychology (keuze)	
P&M	Attitudes and communication (E)	Practicum intake en indicatiestelling (keuze)	
	Consumer behaviour (E)	Cross-cultural psychology (keuze)	
	Political psychology (E)		
	Organisational psychology (E)		

(E) = Engelstalig

Toelichting:

Studenten kiezen na het eerste semester van bachelorjaar 2 voor een van beide differentiaties:

P&G: differentiatie Psychologie en Gezondheid

P&M: differentiatie Psychologie en Maatschappij

De differentiatie P&G bereidt voor op de masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid of op de masteropleiding Medische Psychologie. De differentiatie P&M bereidt voor op de masteropleiding Social Psychology.

Beide differentiaties bestaan uit zes inhoudelijke cursussen.

In het tweede semester van bachelorjaar 3 is ruimte voor een keuzevak geroosterd. Het vak Biologische psychologie wordt sterk aanbevolen aan studenten die de masteropleiding Medische Psychologie willen doen, de cursus Practicum intake en indicatiestelling wordt aanbevolen vanuit de masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid; de cursussen Evolutionary psychology en Cross-cultural psychology bereiden specifiek voor op de masteropleiding Social Psychology. Alle andere bachelorvakken behoren tot het voor alle studenten verplichte curriculum.

b. Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid

	semester 1	semester 2
KP	Emoties: wetenschappelijke en klinische aspecten	Behandelmethoden
	Klinische psychologie	
K&J	Infant mental health	
	Jeugdzorg	
FP	Forensische psychologie	Forensische behandel- en zorgprogramma's
	Forensische psychopathologie	
Masterstagepractica PGG (w.o. diagnostiek binnen de GGZ, Jeugdzorg en Forensische setting)		
Masterstage PGG		
Master's Thesis PGG		

KP: Klinische psychologie (Volwassenen en ouderen)

K&J: Kinder- en jeugdpsychologie

FP: Forensische psychologie

De track Forensische Psychologie (FP) is gestart per 1 september 2010.

c. Masteropleiding Social Psychology

	Blok1 en Blok 2	Blok 3 en Blok 4
	Research methods in the wild	Master's Thesis SP
SP	Social psychological theories	
	Emotion and motivation	
	Social influence	
	Applied social psychology	
EP	The psychology of economics	
	Money and financial behavior	
	Psychology and marketing	
	Advanced consumer science	
WOP	Leadership and organisation	
	Occupational health psychology	
	Personnel psychology	
	Work group psychology	In-depth course or internship

SP: Social psychology

EP: Economic psychology

WOP: Work and organizational psychology

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Bacheloropleiding Psychologie

VSNU-kengetallen bacheloropleiding Psychologie (56604)

Cohortomvang en samenstelling bachelor (voltijds)

jaar	cohortomvang met vooropleidingscategorie					totaal
	VWO	HBO prop	HBO	buitenland	overig	
Totaal universiteiten						
05/ 06	2.044	366	186	405	126	3.127
06/ 07	2.039	344	183	429	120	3.115
07/ 08	2.252	416	158	534	180	3.540
08/ 09	2.381	349	213	571	216	3.730
09/ 10	2.769	368	241	609	249	4.236
TiU						
05/ 06	166	60	24	6	8	264
06/ 07	167	53	22	8	2	252
07/ 08	192	61	27	6	10	296
08/ 09	272	35	31	1	9	348
09/ 10	291	50	24	4	8	377

Uitval bachelorstudenten (VWO voltijdse instroom)

cohort	omvang instroom-cohort	uitval bachelorstudenten bij de opleiding			selectiviteit van 1e jaar
		na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	
absoluut		percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is			
Totaal universiteiten					
05/ 06	2.044	18	24	26	70
06/ 07	2.039	20	24	27	74
07/ 08	2.252	20	26	*28	*72
08/ 09	2.381	23	*28		
09/ 10	2.769	*21			
TiU					
05/ 06	166	25	28	28	91
06/ 07	167	25	27	29	88
07/ 08	192	25	27	*28	*89
08/ 09	272	42	*44		
09/ 10	291	*29			

* Voorlopige cijfers op peildatum 1-oktober

Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (VWO voltijdse instroom)

cohort	omvang herinschr	%totale cohort	bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
absoluut		percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is						
Totaal universiteiten								
05/ 06	1.673	82	33	66	80			
06/ 07	1.636	80	34	67				
07/ 08	1.790	79	37					
08/ 09	1.837	77						
09/ 10	2.179	79						
TiU								
05/ 06	124	75	56	82	88			
06/ 07	125	75	46	67				
07/ 08	144	75	48					
08/ 09	159	58						
09/ 10	207	71						

Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid

Eigen cijfers TiU

Studievoortgang: in-, door- en uitstroomgegevens master PGG (eigen cijfers)

Cohort	Rendement master PGG (peildatum 1 oktober 2011): masterdiploma behaald					
	N (% vrouw)	na 1 j	na 2 j	> 2 j	nog bezig	gestaakt
2005-2006	86 (91%)	52%	87%	94%	0%	6%
2006-2007	143 (89%)	61%	88%	93%	1%	6%
2007-2008	99 (90%)	62%	89%	93%	3%	4%
2008-2009	127 (87%)	64%	87%	91%	3%	6%
2009-2010	101 (85%)	52%	77%		16%	7%
2010-2011	124 (83%)	55%			39%	6%
2011-2012	128 (89%)					

Uitgereikte diploma's Psychologie en Geestelijke Gezondheid

	Aantal uitgereikte diploma's Psychologie en Geestelijke Gezondheid				
	totaal	PGG	GGV	K&J	FP
2005-2006	45				
2006-2007	121	76		45	
2007-2008	99	8	35	56	
2008-2009	112	1	49	62	
2009-2010	88		39	49	
2010-2011	98		42	47	9
Totaal	563				

VSNU-kengetallen Master Psychologie en Geestelijke Gezondheid (60076)

- cijfers TiU en cijfers totaal universiteiten = voltijd
- cijfers totaal universiteiten Nederlandse masters = exclusief master PGG

Instroom master (voltijd)

instroomcohort	totaal	mannen	vrouwen
Totaal universiteiten Nederlandstalige masters Psychologie (60260)			
05/ 06	350	54	296
06/ 07	475	88	387
07/ 08	485	95	390
08/ 09	496	104	392
09/ 10	913	203	710
TiU master Psychologie en Geestelijke Gezondheid			
05/ 06	88	8	80
06/ 07	143	15	128
07/ 08	102	10	92
08/ 09	131	17	114
09/ 10	103	13	90

Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom

instroomcohort	cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				
	eigen universiteit	andere NL univers	HBO	buiten HO	totaal
Totaal universiteiten Nederlandstalige masters Psychologie (60260)					
05/ 06	340	8	0	2	350
06/ 07	440	30	5	0	475
07/ 08	438	29	13	5	485
08/ 09	441	39	7	9	496
09/ 10	843	43	19	8	913
TiU master Psychologie en Geestelijke Gezondheid					
05/ 06	84	2	0	2	88
06/ 07	142	0	0	1	143
07/ 08	99	3	0	0	102
08/ 09	128	3	0	0	131
09/ 10	97	6	0	0	103

Studieduur masteropleiding naar onderwijsherkomst (in maanden)

afstudeercohort	eigen universiteit		andere NL univ		HBO		buiten HO	
	N gesl	gem duur opl	N gesl	gem duur opl	N gesl	gem duur opl	N gesl	gem duur opl
Totaal universiteiten Nederlandstalige masters Psychologie (60260)								
05/ 06	84	11					2	13
06/ 07	295	13	11	12	1	10	1	24
07/ 08	399	14	22	18	7	15		
08/ 09	482	16	29	17	7	15	6	15
09/ 10	715	16	23	18	10	15	7	20

TiU master Psychologie en Geestelijke Gezondheid						
05/06	44	12				1 12
06/07	121	14				1 22
07/08	98	15	1	26		
08/09	111	14	2	17		
09/10	88	16	1	23		

**Instellingsverblijfsduur mastergeslaagden naar onderwijsherkomst
(gemiddeld in maanden)**

afstudeercohort	eigen universiteit		andere NL univ		HBO		buiten HO	
	N gesl	gem duur	N gesl	gem duur	N gesl	gem duur	N gesl	gem duur
Totaal universiteiten Nederlandstalige masters Psychologie (60260)								
05/06	84	55					2	13
06/07	295	60	11	12	1	10	1	24
07/08	399	63	22	18	7	15		
08/09	482	64	29	17	7	15	6	15
09/10	715	64	23	18	10	15	7	20

TiU master Psychologie en Geestelijke Gezondheid						
05/06	44	54				1 12
06/07	121	56				1 22
07/08	98	58	1	26		
08/09	111	60	2	17		
09/10	88	61	1	23		

Mastergeslaagden per jaar per instelling (voltijdse instroom)

cohort	totaal universiteiten Nederlandstalige masters Psychologie (60260)	TiU master Psychologie en Geestelijke Gezondheid
05/06	86	45
06/07	308	122
07/08	428	99
08/09	524	113
09/10	755	89

Masteropleiding Social Psychology

Eigen cijfers TiU

Rendement master Social Psychology (eigen cijfers)

Rendement master Social Psychology (peildatum 1 oktober 2011): masterdiploma behaald						
cohort	N (% vrouw)	na 1 j	na 2 j	> 2 j	nog bezig	gestaakt
2005-2006	44 (86%)	86%	100%	-	0%	0%
2006-2007	59 (73%)	51%	86%	95%	0%	5%
2007-2008	67 (70%)	61%	91%	97%	1%	2%
2008-2009	44 (61%)	66%	84%	91%	2%	7%
2009-2010	60 (62%)	65%	85%		3%	10%
2010-2011	70 (64%)	74%			23%	3%
2011-2012	60 (63%)					

Uitgereikte diploma's Social Psychology (eigen cijfers)

Aantal uitgereikte diploma's Social Psychology					
	Totaal	track EP	track /WOP	track SP	vrije vorm
2005-2006	38				
2006-2007	43	23	9	4	7
2007-2008	54	28	16	9	1
2008-2009	50	27	19	4	-
2009-2010	50	26	14	10	
2010-2011	68	36	19	13	
totaal	303				

VSNU-kengetallen master Social Psychology (60077, voltijd)

- cijfers TiU en cijfers totaal universiteiten = voltijd
- cijfers totaal universiteiten Engelstalige masters = exclusief master SP

Instroom master

instroomcohort	totaal	mannen	vrouwen
Totaal universiteiten Engelstalige masters Psychology (66604)			
05/ 06	1.061	171	890
06/ 07	1.477	296	1.181
07/ 08	1.899	403	1.496
08/ 09	1.647	369	1.278
09/ 10	1.413	299	1.114
TiU master Social Psychology			
05/ 06	46	6	40
06/ 07	58	16	42
07/ 08	70	21	49
08/ 09	46	19	27
09/ 10	62	22	40

Cohortomvang en onderwijsherkomst masterinstroom

jaar	eigen universiteit	andere univers NL	HBO	buiten HO	totaal
Totaal universiteiten Engelstalige masters Psychology (66604)					
05/ 06	950	40	28	42	1.060
06/ 07	1.342	50	22	60	1.474
07/ 08	1.723	70	26	68	1.887
08/ 09	1.458	67	38	61	1.624
09/ 10	1.162	87	54	76	1.379
TiU master Social Psychology					
05/ 06	45	1	0	0	46
06/ 07	54	4	0	0	58
07/ 08	69	0	0	1	70
08/ 09	42	3	0	1	46
09/ 10	50	6	0	6	62

Studieduur masteropleiding naar onderwijsherkomst (in maanden)

afstudeer cohort	eigen universiteit		andere univ NL		HBO		buiten HO	
	N gesl	gem duur opl	N gesl	gem duur opl	N gesl	gem duur opl	N gesl	gem duur opl
Totaal universiteiten Engelstalige masters Psychology (66604)								
05/ 06	328	12	13	12			17	15
06/ 07	895	14	34	14			49	15
07/ 08	1.329	16	37	16	3	20	52	16
08/ 09	1.357	17	50	19	9	29	48	17
09/ 10	1.077	18	54	19	19	26	62	17
TiU master Social Psychology								
05/ 06	38	12						
06/ 07	41	13	3	12				
07/ 08	53	13	1	13			1	12
08/ 09	53	17						
09/ 10	42	14	6	13			2	12

Instellingsverblijfsduur mastergeslaagden naar onderwijs-herkomst (in maanden)

afstudeer cohort	eigen universiteit		andere univ NL		HBO		buiten HO	
	N gesl	gem duur	N gesl	gem duur	N gesl	gem duur	N gesl	gem duur
Totaal universiteiten Engelstalige masters Psychology (66604)								
05/ 06	328	53	13	12			17	15
06/ 07	895	58	34	14			49	15
07/ 08	1.329	62	37	16	3	20	52	16
08/ 09	1.357	65	50	19	9	29	48	17
09/ 10	1.077	66	54	19	19	26	62	17
TiU master Social Psychology								
05/ 06	38	51						
06/ 07	41	56	3	12				
07/ 08	53	60	1	13			1	12
08/ 09	53	68						
09/ 10	42	60	6	13			2	12

Mastergeslaagden per jaar per instelling

cohort	totaal universiteiten Engelstalige masters Psychology (66604)	TiU master Social Psychology
05/ 06	358	38
06/ 07	981	44
07/ 08	1.425	55
08/ 09	1.468	53
09/ 10	1.220	50

Gerealiseerde docent-studentratio

De staf-studentratio is berekend op basis van de beschikbare uren voor de docenten en het totaal aantal ingeschreven studenten op peildatum 1 oktober 2011. Voor de berekening van de stafomvang is gebruik gemaakt van een nauwkeurige analyse die in september 2011 is uitgevoerd naar de omvang van de departementale onderwijsformatie van TSB. Per staflid is de netto onderwijscapaciteit geïnventariseerd, dus exclusief onderzoekstijd, eventuele extra onderzoekstijdbescherming en management- en beheertaken. Op basis van deze gegevens is de totale onderwijscapaciteit per departement in kaart gebracht. De stafbezetting op departementaal niveau wordt niet uitgesplitst naar bachelor- of masteropleiding omdat stafleden veelal actief zijn in zowel de bachelor- als de masteropleiding. Daarom wordt hier de totale staf-studentratio weergegeven voor de bachelor- en masteropleidingen gezamenlijk. Deze bedraagt 1 op 42 (37,23 fte op 1570 ingeschreven studenten).

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

totaal contacturen bachelorjaar 1: 336

totaal contacturen bachelorjaar 2: P&G: 395; P&M: 387

totaal contacturen bachelorjaar 3: P&G: 257; P&M: 248

totaal contacturen Psychologie en geestelijke gezondheid: track KP: 121; track K&J: 117; track FP: 147

totaal contacturen Social Psychology (excl keuzecursus of internship): 171

Bijlage 6: Bezoekprogramma

26 maart 2012		
13:00 – 14:00	Gesprek met inhoudelijk verantwoordelijken van de opleiding	Prof. dr. Jean Vroomen, opleidingsdirecteur bachelor Psychologie Mw. Prof. dr. Hedwig van Bakel, opleidingsdirecteur master Psychologie en Geestelijke Gezondheid Prof. dr. Ilja van Beest, opleidingsdirecteur master Social Psychology Prof. dr. Paul de Graaf, vicedecaan onderwijs TSB
14:00 – 14:45	Studenten bacheloropleiding Psychologie	Mw. Sietske Bull, eerstejaars Mw. Kim Stolker, eerstejaars Dhr. Mark van de Moosdijk, tweedejaars P&G Mw. Judith Monsieurs, derdejaars P&G Mw. Dagmar Froijen, derdejaars P&G Mw. Janneke Reubsat, derdejaars P&G Dhr. Arnoud Plantinga, derdejaars P&M Mw. Aimee Pastoor, derdejaars P&G
14:45 – 15:30	Docenten bacheloropleiding Psychologie	Prof. dr. Jean Vroomen, departement MPNP, opleidingsdirecteur, docent Functieleer (jaar 1) Mw. Dr. Floor Mols, departement MPNP, docent Klinische gezondheidspsychologie in de geneeskunde (jaar 3, differentiatie P&G), bachelorthesisbegeleider (jaar 3, P&G) Mw. dr. Mariëlle Stel, departement SP, docent Group dynamics (jaar 2, diff. P&M) Dr. Seger Breugelmans, departement SP, docent Inleiding en geschiedenis van de psychologie (jaar 1) Dr. Max Feltzer, departement OKP, docent Ontwikkelingsstoornissen (jaar 2, diff. P&G) Dr. Marcel van Assen, departement MTO, docent MTO-C-PSY: experimentele onderzoeksmethoden (jaar 2)
15:45 – 16:30	Studenten masteropleiding PGG	Mw. Linsey Schrier, track K&J Mw. Angelicque de Bruijn, track KP Mw. Lonneke Truyen, track K&J Mw. Joukje Vissenberg, track K&J Mw. Fayrouz El Mohamadi, track FP Mw. Lynn van Dee, track FP Mw. Nadine Speessen, track FP Mw. Heleen Kuipers, track FP
16:30 – 17:15	Docenten masteropleiding PGG	Mw. Prof. dr. Hedwig van Bakel, departement OKP, opleidingsdirecteur, docent Infant mental health Mw. dr. Kathinka Rijk, departement OKP, docent Jeugdzorg, stagedocent K&J Dr. Max Feltzer, departement OKP, stagedocent K&J, masterthesisbegeleider K&J, docent Diagnostiek Mw. Prof. dr. Marrie Bekker, voorzitter departement OKP, docent Klinische psychologie Prof. dr. Ad Vingerhoets, departement Ontwikkelingspsychologie en Klinische Psychologie, docent Emoties: wetenschappelijke en klinische aspecten Mw. Dr. Maaïke Cima, departement OKP, docent track

		Forensische Psychologie Dr. Jan Scheirs, departement OKP, stagedocent K&J, masterthesisbegeleider K&J
17:15 – 17:45	Alumni	Mw. Charlotte Vreeswijk, MSc (PGG) Mw. Renée Otte, MSc (PGG) Mw. Lucia van den Aardweg, MSc (PGG) Mw. Kimberley Roerdink, MSc (PGG) Mw. Annerieke ten Cate, MSc (PGG) Mw. Irene Blanken, MSc (SP) Mw. Carlijn Naber, MSc (SP)

27 maart 2012		
09:00 – 09:45	Studenten master SP	Mw. Evelien Appeldoorn, track WOP Dhr. Bram Fleuren, track WOP Mw. Marieke de Kort, track WOP Dhr. Maarten Cuypers, track EP Mw. Sanne van der Heijden, track EP Mw. Nina Kloeg, track SP Mw. Vicky Bartelink, track SP
09:45 – 10:30	Docenten master SP	Mw. ir. Wendy de Waal, MBA, departement SP, docent Occupational health psychology Dr. Seger Breugelmans, departement SP, docent Research methods in the wild, docent The psychology of economics Dr. ing. Niels van de Ven, departement SP, docent Psychology and marketing Mw. dr. Loes Janssen, departement SP, docent Advanced consumer sciences, docent Research methods in the wild Mw. dr. Marieke van den Tooren, departement SP, docent Personnel psychology Mw. dr. Mariëlle Stel, departement SP, docent Social influence Prof. dr. Ilja van Beest, departement SP, opleidingsdirecteur, thesiscoördinator NB: de meeste docenten zijn betrokken bij de begeleiding van Master's Theses SP
10:30 – 10:45	OLC studenten	Dhr. Eli Klaver, student bachelor Psychologie (differentiatie Psychologie en Gezondheid) Dhr. Dirk Laurijsen, student bachelor Psychologie (differentiatie Psychologie en Maatschappij) Dhr. Thomas van Rooij, student master Social Psychology Mw. Shalini Rosy van Assche, student master Psychologie en Geestelijke Gezondheid
10:45 – 11:00	OLC docenten en studenten	Dr. Geert van Boxtel, departement Medische Psychologie en Neuropsychologie, voorzitter Dr. Wilco Emons, departement Methoden en Technieken van Onderzoek Mw. dr. Loes Janssen, departement Sociale Psychologie Mw. dr. Nina Kupper, departement Medische Psychologie en Neuropsychologie

11:15 – 12:00	Examencommissie en studieadviseurs	Prof. dr. Marc van Veldhoven, vicevoorzitter, voorzitter ad interim, departement Personeelwetenschappen Dr. Wilco Emons, departement Methoden en Technieken van Onderzoek Mw. mr. Hennie van der Pol, ambtelijk secretaris Examencommissie Mw. mr. Renata Martens, ambtelijk secretaris Examencommissie Daan Oudbier, MSc, studieadviseur bacheloropleidingen Mw. Marion van Heijningen, MSc, studieadviseur masteropleidingen
12:45 – 13:30	Eindgesprek met formeel verantwoordelijken	Prof. dr. Paul de Graaf, vicedecaan onderwijs TSB Dr. Arno van der Avort, manager Education and Research Institute Prof. dr. Klaas Sijtsma, decaan TSB ad interim
15:00 – 15:15	Mondelinge presentatie voorlopige bevindingen (openbaar)	alle gesprekspartners visitatie Psychologie

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bacheloropleiding Psychologie

934465
817450
113917
522531
612328
827715
791796
782452
990853
582011
911791
814761
878581
767526
521276

Masteropleiding Psychologie en Geestelijke Gezondheid

939610
446479
870475
103083
566911
283588
302639
219790
917617
390589
219243
206753
419048
581554
456768

Masteropleiding Social Psychology

811282
856197
664697
489240
212053
864459
241745
359894
449419
206532
248561
550063
231154
906550
585207

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving):

- voorlichtingsmateriaal;
- studiemateriaal: handboeken en syllabi, readers, studiehandleidingen;
- verplichte literatuur die studenten zelf (via internet) verzamelen
- voorbeelden van werkstukken, portfolio's, onderzoeksverslagen van studenten, stageverslagen;
- scriptiereglementen en richtlijnen voor het maken van werkstukken;
- stagereglementen/handleidingen;
- tentamen- en examenreglement;
- toetsmaterialen (enkele tentamens, toetshandleiding en dergelijke) met modelantwoorden (indien beschikbaar);
- recente verslagen Opleidingscommissie, Examencommissie, onderwijsjaarverslagen, bachelor-masterovergangsregelingen;
- college-, onderwijs- en curriculumevaluaties, studententevredenheidsmonitor(en), et cetera;
- alumni-enquêtes,
- materiaal over de studieverenigingen;
- jaarverslagen (onderwijs, onderzoek, laatste drie jaar).

In het bijzonder heeft de commissie kennis genomen van de volgende documenten:

Cursusevaluaties:

Jaarverslag evaluaties

- jaarverslag evaluaties 2009-2010
- jaarverslag evaluaties 2010-2011

Evaluatie blokken bachelorjaar 1

- bevindingen eerste blok Ba-1 2010-2011
- bevindingen tweede blok Ba-1 2010-2011
- bevindingen derde blok Ba-1 2010-2011
- bevindingen vierde blok Ba-1 2010-2011
- bevindingen eerste blok Ba-1 2011-2012
- bevindingen tweede blok Ba-1 2011-2012

Evaluatie semesters

- bevindingen eerste semester Ba 2, Ba 3, premasters, masters 2010-2011
- bevindingen tweede semester Ba 2, Ba 3, premasters, masters 2010-2011

Verslagen evaluatie-/panelgesprekken PGG/SP

- verslag evaluatiegesprek studenten PGG, juni 2011
- verslag panelgesprek studenten SP, maart 2011

Onderwijsjaarverslagen:

Onderwijsjaarverslag Tilburg School of Social and Behavioral Sciences 2009-2010

Onderwijsjaarverslag Tilburg School of Social and Behavioral Sciences 2010-2011

Onderwijsjaarverslag opleidingen

- onderwijsjaarverslag Bachelor Psychologie 2009-2010
- onderwijsjaarverslag Bachelor Psychologie 2010-2011
- onderwijsjaarverslag Master Psychologie en Geestelijke Gezondheid 2009-2010
- onderwijsjaarverslag Master Psychologie en Geestelijke Gezondheid 2010-2011
- onderwijsjaarverslag Master Social Psychology 2009-2010
- onderwijsjaarverslag Master Social Psychology 2010-2011
- onderwijsjaarverslag MTO 2009-2010
- onderwijsjaarverslag MTO 2010-2011

OER / Re&R / Examencommissie TSB:

Onderwijs- en Examenregeling 2011-2012

- Onderwijs- en Examenregeling 2011-2012 Bacheloropleidingen Organisatiewetenschappen, Personeelwetenschappen, Psychologie, Sociologie en Vrijtijdwetenschappen
- Onderwijs- en Examenregeling 2011-2012 Masteropleidingen Human Resource Studies, Leisure Studies, Organisation Studies, Sociology, Psychologie en Geestelijke Gezondheid, Social Psychology

Regels en Richtlijnen 2011/2012 van de examencommissie van de opleidingen van de Tilburg School of Social and Behavioral Sciences

Nieuwsbrief van de examencommissie TSB

Jaarverslag examencommissie TSB 2010-2011

Verslagen examencommissie TSB

- verslag examencommissie november 2010
- verslag examencommissie mei 2011
- verslag examencommissie november 2011
- verslag examencommissie februari 2012

Verslagen OLC / FOO / SAIL:

Verslagen Opleidingscommissies Psychologie (OLC PSY) september 2010 t/m februari 2012

Verslagen Facultair Overleg Opleidingsdirecteuren Psychologie (FOO PSY) november 2010 t/m december 2011

Verslagen Stuurgroep Actief en Intensief Leren (SAIL) maart 2011 t/m januari 2012

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *G. Wolters*

ADRES: *Blaauwkarper 14
2318 NN Leiden*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: UTRECHT

DATUM: 21 FEBRUARI 2011

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Eddy van Aken*

ADRES: *Center for Social and Cultural Psychology
Tinkeltstraat 102 bus 3727
B - 3000 Leuven
België*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: UTRECHT

DATUM: 21 FEBRUARI 2011

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

PROF.DR. G. Kanselaar

ADRES:

**Couwenhoven 6239
3703 HN Zeist**

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: UTRECHT

DATUM: 4 FEBRUARI 2011

HANDEKENING: *Kanselaar*

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Linda van der Grijpsaarde

ADRES: Opwierderweg 150, 9902 RH Appingedam

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

DATUM:

Appingedam

27 juni 2012

HANDEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Abigaël Lucy Herschberg

ADRES: Esmereitstraat 29-8
1055 CA Amsterdam

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: UTRECHT

DATUM: 21 FEBRUARI 2011

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: W. Everaard

ADRES: Lepulkaen 100 2067 GN Bloemendaal

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: UTRECHT

DATUM: 21 FEBRUARI 2011

HANDTEKENING:

Bijlage 8b: Commissiesamenstelling Psychologie 2012

Universiteit Utrecht (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychology (66604)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Melissa Frederik		
Commissieleden	Walter Everaerd Gezinus Wolters Eddy van Avermaet Maurits van der Molen Lauren Koetzier		

Universiteit Maastricht (3 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychology (66604)	Voltijd	31-12-2013
	M Mental Health (60006)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
Secretaris:	Ronald Duzijn		
Commissieleden	Walter Everaerd Gezinus Wolters Eddy van Avermaet Gellof Kanselaar Elke Schoneveld		

Universiteit van Amsterdam (3 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Gezondheidszorg Psychologie (60216)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychology (66604)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Linda van der Grijsparde		
Commissieleden	Maarten van Son Gezinus Wolters Eddy van Avermaet Gellof Kanselaar Diana Coppens		

Universiteit van Tilburg (3 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychologie en Geestelijke Gezondheid (60076)	Voltijd	31-12-2013
	M Social Psychology (60077)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Linda van der Grijsparde		
Commissieleden	Walter Everaerd Gezinus Wolters Eddy van Avermaet Gellof Kanselaar Abigaël Herschberg		

Universiteit Leiden: (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
	M Psychology (66604)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris	Ronald Duzijn		
Commissieleden	Walter Everaerd Maurits van der Molen Eddy van Avermaet Gellof Kanselaar Sanne van Wetten		

Universiteit Twente (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychology (66604)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
Secretaris:	Linda van der Grijsparde		
Commissieleden	Walter Everaerd Gezinus Wolters Riël Vermunt Gellof Kanselaar Diana Coppens		

Open Universiteit (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Deeltijd	31-12-2013
	M Psychology (66604)	Deeltijd	31-12-2013
Secretaris:	Melissa Frederik		
Commissieleden	Maarten van Son Gezinus Wolters Eddy van Avermaet Gellof Kanselaar Elke Schoneveld		

Rijksuniversiteit Groningen (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychologie (60260)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	José van Zwieten		
Commissieleden	Walter Everaerd Gezinus Wolters Eddy van Avermaet Gellof Kanselaar Abigaël Herschberg		

Vrije Universiteit Amsterdam (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychologie (60260)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Ronald Duzijn		
Commissieleden	Walter Everaerd Maurits van der Molen Eddy van Avermaet Gellof Kanselaar Diana Coppens		

Radboud Universiteit (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychologie (60260)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Linda van der Grijsparde		
Commissieleden	Walter Everaerd Gezinus Wolters Eddy van Avermaet Gellof Kanselaar Abigaël Herschberg		

Erasmus Universiteit Rotterdam (2 opleidingen)	B Psychologie (56604)	Voltijd	31-12-2013
	M Psychologie (60260)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	José van Zwieten		
Commissieleden	Walter Everaerd Gezinus Wolters Riël Vermunt Gellof Kanselaar Lauren Koetzier		